

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Zazielenienie

Rolniku!

Sprawdź, co to dla Ciebie oznacza

Warszawa, 2017 r.

Ważne daty w roku 2017

Styczeń

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Marzec

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Maj

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Ostateczny termin składania zmian do wniosku oraz uzupełniania braków (z zastosowań płatności)

30 czerwca br. upływa termin złożenia wniosków o przyznanie płatności w przypadku przekazania gospodarstwa

Rozpoczęcie realizacji norm i wymogów wzajemnej zgodności.

Luty

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28					

ARiMR rozpoczyna przyjmowanie wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich na rok 2017. Wniosek można złożyć także za pośrednictwem aplikacji e-Wnioski.

Kwiecień

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	25
26	27	28	29	30		

Końcowy termin składania wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich i załączników do wniosku (bez stosowania zmniejszeń płatności (kar administracyjnych).

Posiadanie gospodarstwa.

Czerwiec

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Wstęp

Od roku 2015 Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, jako agencja płatnicza, realizuje zreformowany system wsparcia bezpośredniego. Od tego też roku zostały też wprowadzone nowe zasady przyznawania płatności.

Niniejsza broszura wyjaśnia, jakie są zasady zazielenienia i co mogą one oznaczać dla Ciebie.

W roku 2017 wszyscy rolnicy ubiegający się o jednolitą płatność obszarową otrzymają płatność z tytułu realizacji praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska, czyli tzw. płatność za zazielenienie. Praktyki zazielenienia nie są bezwzględnie obowiązkowe dla wszystkich rolników. Oznacza to, że nie wszystkie gospodarstwa będą musiały realizować praktyki zazielenienia, na które składają się: dywersyfikacja upraw, utrzymywanie trwałych użytków zielonych (w tym cennych przyrodniczo) i utrzymywanie obszarów proekologicznych.

Jeżeli masz zamiar ubiegać się o jednolitą płatność obszarową, ważne jest, abyś wiedział o zasadach zazielenienia. Niektórzy z Was już dziś spełniają wszystkie stawiane wymagania w zakresie zazielenienia, niektórzy powinni dostosować swoje działania w gospodarstwie do obowiązujących wymogów.

Od 2017 roku w przypadku, gdy rolnik nie będzie realizował praktyk zazielenienia (dywersyfikacja upraw, utrzymywanie obszarów proekologicznych i zachowanie trwałych użytków zielonych wrażliwych pod względem środowiskowym), stosowane będą dodatkowe kary administracyjne. Wysokość takiej kary może wynosić maksymalnie 20% kwoty przypadającej na obszar zatwierdzony do jednolitej płatności obszarowej.

W przypadku stwierdzenia, że przez trzy lata rolnik nie spełniał wymogów w zakresie dywersyfikacji upraw, w kolejnych latach zmniejsza się powierzchnię kwalifikowaną do obliczania płatności z tytułu zazielenienia o dwukrotność powierzchni zmniejszenia wynikającego z niespełnienia wymogu dywersyfikacji upraw.

W ustaleniu realizacji praktyk zazielenienia pomocny będzie kalkulator w zakresie płatności za zazielenienie, który dostępny jest na stronie internetowej ARiMR (www.arimr.gov.pl).

Zasady zazielenienia

Pamiętaj! Aby otrzymać płatność za zazielenienie konieczne jest przestrzeganie trzech obowiązkowych praktyk zazielenienia.

Do praktyk zazielenienia należą:

■ **Dywersyfikacja upraw**

Jeżeli nie kwalifikujesz się do wyłączenia z tego obowiązku, a posiadasz w swoim gospodarstwie:

- ✓ co najmniej 10 ha gruntów ornych, będziesz musiał prowadzić minimum 2 różne uprawy, a powierzchnia uprawy głównej nie może przekraczać 75% gruntów ornych,
- ✓ powyżej 30 ha gruntów ornych będziesz musiał prowadzić co najmniej 3 różne uprawy, przy czym uprawa główna nie może zajmować więcej niż 75% gruntów ornych, a dwie uprawy główne łącznie nie mogą zajmować więcej niż 95% gruntów ornych.

■ **Obszary proekologiczne**

Jeżeli nie kwalifikujesz się do wyłączenia z tego obowiązku, a posiadasz w swoim gospodarstwie więcej niż 15 ha gruntów ornych, będziesz zobowiązany do przeznaczenia co najmniej 5% gruntów ornych w gospodarstwie na obszary proekologiczne.

■ **Trwałe użytki zielone**

Jeżeli posiadasz wyznaczone trwałe użytki zielone, położone na obszarach Natura 2000, obowiązuje Cię zakaz ich przekształcania, w tym zaorywania, gdyż są to trwałe użytki zielone cenne przyrodniczo.

Jeśli posiadasz trwałe użytki zielone, które nie są cenne przyrodniczo, wówczas obowiązuje Cię zakaz ich przekształcania, w tym zaorywania, ale tylko wtedy, gdy stosunek trwałych użytków zielonych do wszystkich użytków rolnych w danym roku dla całego kraju zmniejszy się o więcej niż 5% w odniesieniu do wskaźnika referencyjnego, ustalonego w roku 2015.

Rolnicy gospodarujący na obszarach Natura 2000 lub na gruntach objętych tzw. ramową dyrektywą wodną będą otrzymywać płatność za zazielenienie, pod warunkiem realizacji praktyk zazielenienia zgodnie z celami dyrektywy ptasiej, siedliskowej oraz ramowej dyrektywy wodnej. W przypadku gospodarstw ekologicznych, otrzymanie płatności za zazielenienie nie będzie wiązało się z koniecznością dokonania jakichkolwiek zmian w sposobie gospodarowania, o ile na wszystkich gruntach produkcja prowadzona jest zgodnie z przepisami o rolnictwie ekologicznym, co potwierdza jednostka certyfikująca. Jeżeli tylko na części gruntów prowadzona jest produkcja metodami ekologicznymi, rolnik zobowiązany jest do realizacji praktyk zazielenienia, z tym, że realizacja praktyk w zakresie dywersyfikacji upraw i obowiązku utrzymywania obszarów proekologicznych zależy od powierzchni gruntów ornych nie objętych produkcją metodami ekologicznymi.

To, co będziesz musiał zrobić, aby spełnić warunki zazielenienia, zależy od posiadanej przez Ciebie powierzchni użytków rolnych i od tego, co na nich uprawiasz.

Przejdź przez dalsze etapy, aby dowiedzieć się więcej.

Do jednolitej płatności obszarowej kwalifikują się: grunty orne, trwałe użytki zielone, uprawy trwałe, zagajniki o krótkiej rotacji oraz obszary zalesione po roku 2008 w ramach schematu pomocowego „Zalesianie gruntów rolnych” realizowanego w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW 2007-2013) oraz w ramach działania „Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów” (PROW 2014-2020), które w roku 2008 uprawnione były do przyznania płatności bezpośrednich.

- **grunty orne** - oznaczają grunty uprawiane w celu produkcji roślinnej lub obszary dostępne dla produkcji roślinnej, ale ugorowane, w tym obszary odłogowane, bez względu na to, czy grunty te znajdują się pod uprawą szklarniową lub pod stałym bądź ruchomym przykryciem.
- **trwałe użytki zielone i pastwiska trwałe** - oznaczają grunty wykorzystywane do uprawy traw lub innych pastewnych roślin zielnych rozsiewających się naturalnie (samosiewnych) lub uprawianych (wysiewanych), które nie były objęte płodozmianem danego gospodarstwa rolnego przez okres pięciu lat lub dłużej; mogą one obejmować inne gatunki, takie jak krzewy lub drzewa, które mogą nadawać się do wypasu, pod warunkiem że zachowano przewagę traw i innych pastewnych roślin zielnych.
Przewaga traw i innych roślin zielnych oznacza, że rośliny te pokrywają ponad 50% obszaru kwalifikującego się obszaru działki rolnej.
- **uprawy trwałe** - oznaczają uprawy niepodlegające płodozmianowi, inne niż trwałe użytki zielone i pastwiska trwałe. Uprawy te zajmują grunty przez okres pięciu lat lub dłużej i zalicza się do nich rośliny zdrewniałe dające powtarzające się zbiory w postaci owoców oraz uprawy wieloletnie roślin niezdrewniałych, zajmujących grunt przez pięć lat lub dłużej i dających powtarzające się zbiory w postaci samej rośliny. Do upraw trwałych zalicza się zagajniki o krótkiej rotacji i szkółki.
 - ✓ szkółki - rośliny uprawiane na otwartym powietrzu w celu późniejszego ich przesadzenia. Zaliczamy do nich: szkółki winorośli i podkładek, szkółki drzew i krzewów owocowych, szkółki roślin ozdobnych, komercyjne szkółki drzew leśnych z wyłączeniem rosnących w lesie szkółek przeznaczonych na potrzeby własne gospodarstwa rolnego, szkółki drzew i krzewów do sadzenia w ogrodach, parkach, na poboczach dróg i na wałach (na przykład sadzonki żywopłotu, róże i inne krzewy ozdobne, ozdobne drzewa i krzewy iglaste), w tym we wszystkich przypadkach ich kłącza, rozłogi i młode sadzonki. Do upraw trwałych zalicza się także plantacje drzewek bożonarodzeniowych;
 - ✓ zagajniki o krótkiej rotacji – powierzchnie, na których prowadzona jest uprawa gatunków z rodzaju wierzba (*Salix* sp.), z rodzaju brzoza (*Betula* sp.) oraz z rodzaju topola (*Populus* sp.).

Do jednolitej płatności obszarowej mogą kwalifikować grunty, na których położone są lotniska, boiska sportowe lub pola golfowe mogą być przyznane płatności bezpośrednie, jeśli grunty te są wykorzystywane głównie do prowadzenia działalności rolniczej, a jej prowadzenie nie jest utrudnione przez intensywność, charakter, okres trwania i harmonogram działalności pozarolniczej.

Przy wykorzystaniu powyższych informacji określ, ile jest gruntów ornych w Twoim gospodarstwie.

Pamiętaj

Pamiętaj

Przy ustaleniu powierzchni gruntów ornych, na których należy realizować praktyki zazielenienia uwzględnia się również grunty orne, które nie są zgłaszane do płatności.

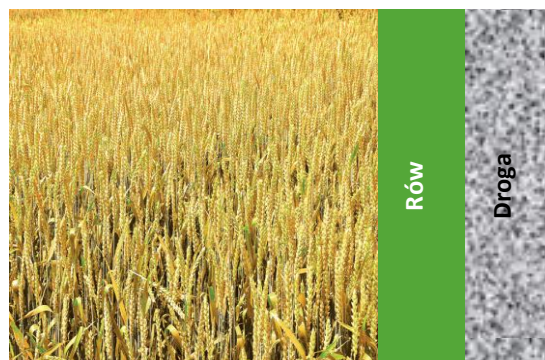
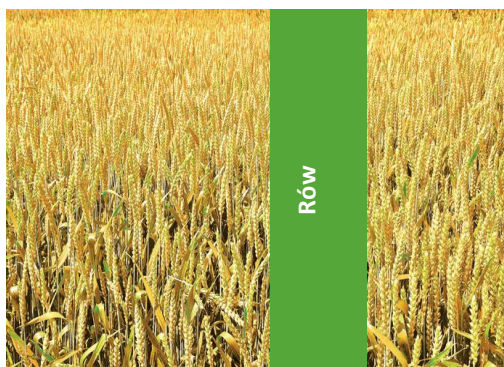
Ustalając powierzchnię gruntów ornych należy od powierzchni wszystkich użytków rolnych odjąć powierzchnie zajmowane przez:

- trwałe użytki zielone,
- plantacje trwałe (zajmują grunty przez okres 5 lat lub dłużej), w tym: zagajniki o krótkiej rotacji i plantacje drzewek bożonarodzeniowych,
- zalesienia dokonane po roku 2008 w ramach schematu pomocowego „Zalesianie gruntów rolnych” realizowanego w ramach PROW 2007-2013 oraz w ramach działania „Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów” (PROW 2014-2020).

Pamiętaj

Pamiętaj

Do powierzchni gruntów ornych należy dodać powierzchnie zajmowane przez elementy krajobrazu, kwalifikujące się do jednolitej płatności obszarowej i położone w obrębie gruntów ornych. Zalicza się do nich elementy podlegające zachowaniu w ramach dobrej kultury rolnej, tj. rowy do 2 m szerokości, drzewa będące pomnikami przyrody, oczka wodne o łącznej powierzchni mniejszej niż 100 m² oraz elementy krajobrazu kwalifikujące się do jednolitej płatności obszarowej, tj. powierzchnie zajęte przez nieutwardzone drogi dojazdowe, pasy zadrzewień, żywopłoty, ściany tarasów, jeżeli ich całkowita szerokość nie przekracza 2 m. Do powierzchni gruntów ornych należy doliczyć także powierzchnie obiektów znajdujących się w obrębie tych gruntów, o ile ich łączna powierzchnia na działce nie przekracza 100 m², np. stogi siana.

Do powierzchni uprawy pszenicy w obu przypadkach należy dodać powierzchnię zajmowaną przez rów, jeżeli jego szerokość nie przekracza 2 m.

Pamiętaj

Pamiętaj

Od ustalonej powyżej powierzchni gruntów ornych odejmij te, na których prowadzona jest produkcja metodami ekologicznymi, zgodnie z przepisami o rolnictwie ekologicznym.

Stosowanie wymogów w zakresie zazielenienia nie jest obowiązkowe dla rolników, którzy:

- prowadzą działalność rolniczą na powierzchni gruntów ornych mniejszej niż 10 ha i nie posiadają trwałych użytków zielonych lub
- włączeni zostali do systemu dla małych gospodarstw, lub
- prowadzą w całym gospodarstwie produkcję metodami ekologicznymi, zgodnie z przepisami o rolnictwie ekologicznym.

Pamiętaj

Z realizacji praktyk zazielenienia możliwe jest także wyłączenie rolników, którzy na części gruntów ornych w gospodarstwie prowadzą produkcję ekologiczną pod warunkiem, że pozostała powierzchnia gruntów ornych zajmuje powierzchnię poniżej 10 ha i nie posiadają w swoim gospodarstwie trwałych użytków zielonych.

Jeżeli na podstawie powyższych warunków nie jesteś zwolniony z wymogów zazielenienia, porównaj ustaloną przez Ciebie powierzchnię gruntów ornych z powierzchnią w poniższej tabeli, aby dowiedzieć się, do realizacji których praktyk zazielenienia jesteś zobowiązany.

Jeżeli powierzchnia Twoich gruntów ornych w danym roku wyniesie:	Czy musisz stosować dywersyfikację upraw?	Czy musisz posiadać obszary proekologiczne?
mniej niż 10 ha	Nie	Nie
od 10 ha do 15 ha	Prawdopodobnie TAK Sprawdź w dalszej części	Nie
więcej niż 15 ha	Prawdopodobnie TAK Sprawdź w dalszej części	Prawdopodobnie TAK Sprawdź w dalszej części

Pamiętaj

Od ustalonej powyżej powierzchni gruntów ornych odejmij te, na których prowadzona jest produkcja metodami ekologicznymi, zgodnie z przepisami o rolnictwie ekologicznym, gdyż:

- ✓ jeżeli posiadasz np. 17 ha gruntów ornych, a uprawy ekologiczne zajmują 8 ha, wówczas jesteś zwolniony z praktyk dywersyfikacji i obowiązku utrzymywania obszarów proekologicznych,
- ✓ jeżeli posiadasz np. 17 ha gruntów ornych, a uprawy ekologiczne zajmują 6 ha, wówczas nie jesteś zwolniony z praktyk dywersyfikacji, a jedynie nie masz obowiązku utrzymywania obszarów proekologicznych,
- ✓ jeżeli posiadasz np. 17 ha gruntów ornych, a uprawy ekologiczne zajmują 1 ha, wówczas nie jesteś zwolniony z praktyk dywersyfikacji i masz obowiązek utrzymywania obszarów proekologicznych.

Przykład:

Dwa gospodarstwa - w każdym powierzchnia użytków rolnych wynosi 100 ha i na części użytków rolnych jest prowadzona produkcja metodami ekologicznymi, zgodnie z przepisami o rolnictwie ekologicznym.

Rolnik prowadzący gospodarstwo jest zwolniony z praktyki dywersyfikacji i obowiązku utrzymania obszarów proekologicznych.

Rolnik prowadzący gospodarstwo nie jest zwolniony z praktyki dywersyfikacji i ma obowiązek utrzymania obszarów proekologicznych.

Jeżeli z powyższej tabeli wynika, że prawdopodobnie powinieneś realizować praktykę dywersyfikacji upraw, sprawdź czy Twoje gospodarstwo nie podlega dodatkowym wyłączeniom ze stosowania tej praktyki.

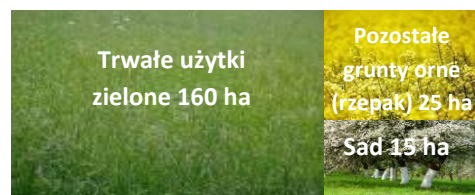
Dodatkowe wyłączenia z obowiązku dywersyfikacji upraw

W przypadku, gdy Twoje grunty orne zajmują powierzchnię 10 ha lub więcej, wciąż możesz być zwolniony z konieczności realizacji praktyki dywersyfikacji upraw, jeżeli Twoje gospodarstwo spełnia przynajmniej jeden z poniższych warunków:

- więcej niż 75% gruntów ornych to:
 - ✓ trawy lub inne pastewne rośliny zielne
 - ✓ grunt ugorowany lub
 - ✓ połączenie powyższych,
 a pozostałe grunty orne nie przekraczają powierzchni 30 ha

- więcej niż 75% gruntów rolnych to:
 - ✓ trwałe użytki zielone
 - ✓ trawy lub inne pastewne rośliny zielne lub
 - ✓ połączenie powyższych,
 a pozostałe grunty orne nie przekraczają powierzchni 30 ha

- powyżej 50% powierzchni zadeklarowanych gruntów ornych w danym roku nie było przez Ciebie deklarowanych w roku poprzednim, a na wszystkich gruntach ornych w danym roku uprawiane są inne uprawy w porównaniu do upraw w poprzednim roku kalendarzowym.

Powierzchnia rowu nr 1 (do 2 m szerokości) powinna być wliczona do działki z uprawą trawy lub pastewnych roślin zielnych. Powierzchnia rowu nr 2 (o szerokości do 2 m) po połowie powinna być wliczona do obu działek rolnych.

Możliwa jest realizacja dywersyfikacji upraw poprzez praktykę równoważną w ramach działania rolno-środowiskowo-klimatycznego PROW 2014-2020, poprzez realizację wymogu: „Zastosowanie minimum 4 upraw* w plonie głównym w ciągu roku w gospodarstwie, w tym udział głównej uprawy, oraz łącznie zasiewów nie może przekraczać 65% i udział każdej uprawy nie może być mniejszy niż 10% (*) uprawa – zdefiniowana w art. 44 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013”, w ramach Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone.

Jeżeli żadne z wyłączeń nie dotyczy Ciebie, sprawdź, w jaki sposób należy spełnić warunki praktyki dywersyfikacji.

Jeżeli Twoje gospodarstwo nie jest zwolnione z obowiązku dywersyfikacji upraw, zobowiązany jesteś do utrzymywania odpowiedniej liczby upraw i ich powierzchni na gruntach ornych. Przeprowadzanie kontroli na miejscu dotyczące spełnienia przez rolnika obowiązku dywersyfikacji upraw, przypada na okres od 15 maja do 15 lipca danego roku. Kontrola na miejscu określi powierzchnię każdej uprawy, która jest obecna na polu na podstawie samej uprawy lub resztek poźniwnych (np. ściernisk i innych pozostałości roślin uprawnych), pod warunkiem, że te pozostałości stanowią wyraźny i jednoznaczny dowód prowadzenia danej uprawy. Wymóg dywersyfikacji uznaje się za spełniony nawet w przypadku, gdy w kontroli na miejscu stwierdzone zostaną inne uprawy niż te zadeklarowane we wniosku o przyznanie płatności, o ile zachowana została minimalna liczba upraw oraz ich progi powierzchniowe.

W poniższej tabeli wskazano wymaganą liczbę upraw oraz możliwy maksymalny procentowy udział powierzchni uprawy głównej.

Jeżeli powierzchnia gruntów ornych wyniesie:	Jesteś zobowiązany do prowadzenia:
od 10 ha do 30 ha	co najmniej 2 różnych upraw, a powierzchnia uprawy głównej nie może przekraczać 75% gruntów ornych
powyżej 30 ha	co najmniej 3 różnych upraw, przy czym uprawa główna nie może zajmować więcej niż 75% gruntów ornych, a dwie uprawy główne łącznie nie mogą zajmować więcej niż 95% gruntów ornych

Do celów dywersyfikacji za uprawę uznaje się:

- uprawę dowolnego z różnych rodzajów zdefiniowanych w klasyfikacji botanicznej upraw,
- uprawę dowolnego gatunku w przypadku *Brassicaceae*, *Solanaceae* i *Cucurbitaceae*,
- grunt ugorowany,
- trawę lub inne pastewne rośliny zielne.

Trawy lub inne zielne rośliny pastewne to wszystkie rośliny zielne, rosące tradycyjnie na naturalnych pastwiskach lub zazwyczaj zawarte w mieszankach nasion przeznaczonych do zasiewania pastwisk lub łąk, niezależnie od tego czy są wykorzystywane do wypasania zwierząt.

Na końcu broszury zamieszczone zostały przykładowe gatunki roślin kwalifikujące się do kategorii trawy lub inne pastewne rośliny zielne oraz wykaz roślin uprawianych na gruntach ornych i sposób ich deklarowania we wniosku o przyznanie płatności.

Pamiętaj

Do dywersyfikacji upraw liczony jest każdy rodzaj wg klasyfikacji botanicznej, np. przylegające do siebie uprawy cebuli zwyczajnej, cebuli wielopiętrowej, pora czy czosnku to w klasyfikacji botanicznej jedna uprawa czosnku (rodzaj czosnek), a w przypadku rodzin psiankowatych, krzyżowych i dyniowatych uprawa to każdy gatunek, np. do krzyżowych należy gorczyca czarna czy też gorczyca sarepska i każde z nich stanowi odrębny gatunek (gorczyca sarepska, gorczyca czarna), a więc każdy gatunek to odrębna uprawa.

Formy ozime i formy jare uważa się za odrębne uprawy, nawet, jeśli należą do tego samego rodzaju.

Oznacza to, że na przykład pszenicę ozimą oraz pszenicę jarą traktujemy jako oddzielne uprawy, w kontekście dywersyfikacji upraw.

Mieszankę trawy i koniczyny uznaje się za grupę upraw „trawa lub inne pastewne rośliny zielne”, co oznacza, że nie jest to uprawa mieszana.

Zasady dotyczące upraw mieszanych

- Na obszarze, na którym stosuje się uprawę mieszaną polegającą na jednoczesnym prowadzeniu dwóch lub większej liczby upraw w oddzielnych rzędach, każdą uprawę liczy się, jako oddzielną, jeżeli pokrywa ona, co najmniej 25% tego obszaru.

Przykład:

Przy powierzchni 1 ha gruntów ornych, na którym uprawiane są naprzemiennie 1 rząd pietruszki, 1 rząd marchwi i 1 rząd czosnku, poszczególne uprawy zajmują po 33,33% powierzchni i każdą z nich traktujemy jako grupę upraw.

Przykład:

Przy powierzchni 1 ha gruntów ornych, na którym uprawiane są naprzemiennie 3 rzędy pietruszki, 1 rząd marchwi i 1 rząd czosnku, poszczególne uprawy zajmują: pietruszka - 60% powierzchni, a każda z pozostałych upraw stanowi 20%. Jako grupę upraw dla całej powierzchni uznajemy pietruszkę.

Przykład:

Przy powierzchni 1 ha gruntów ornych, na którym uprawiane są naprzemiennie 3 rzędy pietruszki, 2 rzędy marchwi i 1 rząd czosnku, poszczególne uprawy zajmują: pietruszka - 50% powierzchni, marchew - 33,33%, a czosnek - 16,67% powierzchni.

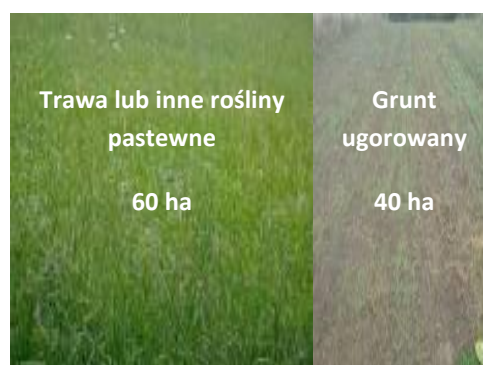
- Powierzchnię obszaru pokrytego oddzielnymi uprawami oblicza się dzieląc powierzchnię obszaru, na którym prowadzi się uprawę mieszaną, przez liczbę upraw pokrywających, co najmniej 25% tego obszaru niezależnie od faktycznego udziału danej uprawy na tym obszarze.
Oznacza to, że w pierwszym przypadku każda uprawa zajmuje 0,33 ha powierzchni, w drugim przypadku pietruszka zajmuje 1 ha, w trzecim przykładzie 0,5 ha zajmuje pietruszka i 0,5 ha zajmuje marchew. Nie wykazujemy uprawy czosnku.
- Jeżeli żadna z roślin wchodzących w skład uprawy mieszanej (uprawianej w rzędach) nie pokrywa co najmniej 25% obszaru, uznaje się ją za uprawę mieszaną.
- Obszary, na których prowadzi się uprawę mieszaną, w której w główną uprawę wsiewa się drugą uprawę uznaje się za obszary zajęte jedynie pod uprawę główną.
- Obszary, na których wsiewa się mieszankę nasion uznaje się za obszary objęte jedną pojedynczą uprawą – **uprawa mieszana**, niezależnie od składu poszczególnych mieszanek. Jeżeli jednak uprawa mieszana składa się z mieszanki nasion

traw lub innych zielnych roślin pastewnych, które tradycyjnie występują na łąkach i pastwiskach wówczas stanowią one na cele dywersyfikacji grupę upraw trawy lub inne zielne rośliny pastewne.

- **Uprawy pod stałym lub ruchomym przykryciem** nie stanowią oddzielnej uprawy w odniesieniu do dywersyfikacji upraw, w przypadku, gdy ta sama roślina uprawiana jest także w gruncie, np. ogórki uprawiane w jednym gospodarstwie w gruncie i w tunelu foliowym stanowią w odniesieniu do dywersyfikacji upraw **jedną uprawę - ogórek**.
- Grunty z uprawą rośliny jednorocznej znajdujące się pod stałym lub ruchomym przykryciem uznaje się za grunty orne, o ile są one uprawiane z interakcją z glebą. Gospodarstwa posiadające tylko powierzchnie upraw znajdujących się pod stałym lub ruchomym przykryciem, także podlegają obowiązkom w zakresie zazielenienia związanym z dywersyfikacją upraw i utrzymywaniem obszarów proekologicznych (obszary EFA). W odniesieniu do tych gospodarstw mają zastosowania warunki (np. minimalna wielkość gospodarstwa podlegająca obowiązkowi w ramach dywersyfikacji, obowiązek utrzymywania obszarów EFA) oraz zwolnienia, przewidziane w prawodawstwie w zakresie zazielenienia.
- Każdy obszar, na którym rośliny są uprawiane bez interakcji z glebą (np. ze względu na podłoże w szklarni lub uprawę roślin w pojemnikach), nie kwalifikuje się do wsparcia w ramach systemów wsparcia bezpośredniego oraz uprawa ta nie jest uwzględniana przy sprawdzeniu wymogów dywersyfikacji upraw. W przypadku, gdy podłoże w szklarni tworzy całość z glebą (nie oddziela rośliny od gruntu), co umożliwi wykorzystywanie potencjału rolniczego gleby przez roślinę (np. korzenie rośliny przenikają przez podłoże i docierają do gleby), wtedy taka uprawa kwalifikuje się do wsparcia w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, a powierzchnia tych upraw uwzględniana jest przy sprawdzaniu wymogów w zakresie dywersyfikacji upraw.

Przestrzeganie maksymalnych udziałów procentowych dla upraw w plonie głównym nie jest obowiązkowe, jeżeli:

- ✓ trawa lub inne rośliny zielne (z przeznaczeniem na paszę) albo grunt ugorowany zajmują w gospodarstwach więcej niż 75% gruntów ornych - pod warunkiem, że uprawa główna na pozostałych gruntach ornych nie zajmuje więcej niż 75% pozostałego gruntu ornego (z wyjątkiem przypadku, gdy ten pozostały obszar jest pokryty trawą lub innymi roślinami zielnymi lub stanowi grunt ugorowany).

Pamiętaj! Do celów obliczania udziału różnych upraw uwzględnia się tylko uprawy w plonie głównym, które są uprawiane, co najmniej w okresie od dnia 15 maja do dnia 15 lipca roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności (uprawy te należy deklarować we wniosku o przyznanie płatności).

Przy wykorzystaniu wszystkich powyższych informacji sprawdź czy w Twoim gospodarstwie spełniona jest praktyka w zakresie dywersyfikacji upraw.

Jeżeli w Twoim gospodarstwie grunty orne (wyliczone zgodnie z opisem w rozdziale „Sprawdź, ile masz gruntów ornych”) zajmują co najmniej 10 ha, ale nie więcej niż 30 ha - sprawdź (zgodnie z poniższym wzorem) udział procentowy uprawy głównej, czyli takiej, która będzie zajmować największą powierzchnię.

$$\% \text{ uprawy głównej} = \frac{\text{powierzchnia uprawy głównej [ha]} * 100\%}{\text{powierzchnia gruntów ornych ogółem w gospodarstwie [ha]}}$$

Jeżeli Twoja planowana uprawa główna będzie prowadzona na maksymalnie 75% gruntów ornych, wówczas wymóg praktyki w zakresie dywersyfikacji upraw jest przez Ciebie spełniony.

Jeżeli Twoja planowana uprawa główna prowadzona będzie na powierzchni przekraczającej 75% gruntów ornych, w celu spełnienia praktyki dywersyfikacji konieczne jest zmniejszenie powierzchni uprawy głównej.

Przykład:

Dwa gospodarstwa - w każdym powierzchnia użytków rolnych kwalifikujących się do jednolitej płatności obszarowej wynosi 14 ha, a powierzchnia gruntów ornych wynosi 10 ha.

Uprawa główna – 75% gruntów ornych.

Spełniona praktyka dywersyfikacji upraw.

Uprawa główna – 80% gruntów ornych.

Niespełniona praktyka dywersyfikacji upraw.

W obu gospodarstwach jednolita płatność obszarowa zostanie przyznana do powierzchni 14 ha. W przypadku gospodarstwa spełniającego warunek dywersyfikacji płatność za zazielenienie będzie przyznana do 14 ha, natomiast w przypadku gospodarstwa, w którym nie jest realizowana praktyka dywersyfikacji upraw, powierzchnia kwalifikująca się do płatności za zazielenienie zostanie zmniejszona o 1 ha, a więc płatność za zazielenienie zostanie przyznana do 13 ha.

Sposób wyliczenia zmniejszenia powierzchni z tytułu dywersyfikacji upraw, w przypadku, gdy uprawa główna zajmuje więcej niż 75% gruntów ornych oraz sposób wyliczenia powierzchni kwalifikującej się do płatności za zazielenienie:

$$\text{Zmniejszenie powierzchni} = (\text{powierzchnia uprawy głównej} - 75\% \text{ powierzchni gruntów ornych}) * 2$$

$$\text{Powierzchnia kwalifikowana} = \text{powierzchnia użytków rolnych} - \text{zmniejszenie powierzchni}$$

Przykład:

Dwa gospodarstwa - w każdym powierzchnia użytków rolnych kwalifikujących się do jednolitej płatności obszarowej wynosi 14 ha, a powierzchnia gruntów ornych wynosi 12 ha.

Uprawa główna – 66,67% gruntów ornych.

Spełniony warunek dywersyfikacji upraw.

Uprawa główna – 83,33% gruntów ornych.

Niespełniony warunek dywersyfikacji upraw.

W obu gospodarstwach jednolita płatność obszarowa zostanie przyznana do powierzchni 14 ha. W przypadku gospodarstwa spełniającego warunek dywersyfikacji płatność za zazielenienie będzie przyznana do 14 ha, natomiast w przypadku gospodarstwa, w którym nie jest realizowana praktyka dywersyfikacji upraw, powierzchnia kwalifikująca się do płatności za zazielenienie zostanie zmniejszona o 2 ha, a więc płatność za zazielenienie zostanie przyznana do 12 ha. Wyliczenia zgodnie z powyższym wzorem.

Jeżeli w Twoim gospodarstwie grunty orne (wyliczone zgodnie z opisem w rozdziale „Sprawdź, ile masz gruntów ornych”) zajmują powyżej 30 ha - sprawdź udział procentowy uprawy głównej, czyli takiej, która będzie zajmować największą powierzchnię. Dodatkowo sprawdź (wzór poniżej) czy powierzchnia dwóch upraw głównych nie przekracza 95% gruntów ornych.

$$\% \text{ dwóch upraw głównych} = \frac{\text{powierzchnia dwóch upraw głównych [ha]} * 100\%}{\text{powierzchnia gruntów ornych ogółem w gospodarstwie [ha]}}$$

Jeżeli Twoja planowana uprawa główna będzie prowadzona na maksymalnie 75% gruntów ornych, a powierzchnia dwóch głównych upraw stanowić będzie nie więcej niż 95% gruntów ornych, wówczas wymóg praktyki w zakresie dywersyfikacji upraw jest przez Ciebie spełniony. Jeżeli Twoja planowana uprawa główna prowadzona będzie na powierzchni przekraczającej 75% gruntów ornych lub powierzchnia dwóch głównych upraw stanowić będzie więcej niż 95% gruntów ornych, w celu spełnienia praktyki dywersyfikacji konieczne jest zmniejszenie powierzchni uprawy głównej lub powierzchni dwóch upraw głównych.

Przykład:

Dwa gospodarstwa - w każdym powierzchnia użytków rolnych wynosi 50 ha, a powierzchnia gruntów ornych wynosi 40 ha.

Uprawa główna – 75% gruntów ornych. Dwie uprawy główne – 95% gruntów ornych. **Spełniony warunek dywersyfikacji upraw.**

Uprawa główna – 75% gruntów ornych. Dwie uprawy główne – 97,5% gruntów ornych. **Niepełniony warunek dywersyfikacji upraw.**

W obu gospodarstwach jednolita płatność obszarowa zostanie przyznana do powierzchni 50 ha. W przypadku gospodarstwa spełniającego warunek dywersyfikacji płatność za zazielenienie będzie przyznana do 50 ha, natomiast w przypadku gospodarstwa, w którym nie jest realizowana praktyka dywersyfikacji upraw, powierzchnia kwalifikująca się do płatności za zazielenienie zostanie zmniejszona o 10 ha, a więc płatność z tytułu zazielenienia zostanie przyznana do 40 ha.

Sposób wyliczenia zmniejszenia powierzchni z tytułu dywersyfikacji upraw, w przypadku, gdy dwie uprawy główne zajmują więcej niż 95% gruntów ornych oraz sposób wyliczenia powierzchni kwalifikującej się do płatności z tytułu zazielenienia:

$$\text{Zmniejszenie powierzchni} = (\text{powierzchnia dwóch upraw} - 95\% \text{ powierzchni gruntów ornych}) * 5$$

Powierzchnia kwalifikowana = powierzchnia użytków rolnych – zmniejszenie powierzchni

Przykład:

Dwa gospodarstwa - w każdym powierzchnia użytków rolnych kwalifikujących się do jednolitej płatności obszarowej wynosi 100 ha, a powierzchnia gruntów ornych wynosi 90 ha.

Uprawa główna – 74,44% gruntów ornych. Dwie uprawy główne – 94,44% gruntów ornych. **Spełniony warunek dywersyfikacji upraw.**

Uprawa główna – 77,78% gruntów ornych. Dwie uprawy główne – 95,56% gruntów ornych. **Niepełniony warunek dywersyfikacji upraw.**

W obu gospodarstwach jednolita płatność obszarowa zostanie przyznana do powierzchni 100 ha. W przypadku gospodarstwa spełniającego warunek dywersyfikacji, płatność z tytułu zazielenienia będzie przyznana do 100 ha, natomiast w przypadku gospodarstwa, w którym nie jest realizowana praktyka dywersyfikacji upraw, powierzchnia kwalifikująca się do płatności z tytułu zazielenienia zostanie zmniejszona o 10,04 ha, a więc płatność z tytułu zazielenienia zostanie przyznana do 89,96 ha.

Sposób wyliczenia zmniejszenia powierzchni z tytułu dywersyfikacji upraw, w przypadku, gdy uprawa główna stanowi więcej niż 75% gruntów ornych i dwie uprawy główne zajmują więcej niż 95% gruntów ornych oraz sposób wyliczenia powierzchni kwalifikującej się do płatności z tytułu zazielenienia:

Zmniejszenie powierzchni

$$= (\text{powierzchnia dwóch upraw głównych} - 95\% \text{ powierzchni gruntów ornych}) * 5 \\ + (\text{powierzchnia uprawy głównej} - 75\% \text{ powierzchni gruntów ornych})$$

Powierzchnia kwalifikowana = powierzchnia użytków rolnych – zmniejszenie powierzchni

W przypadku stwierdzenia, że przez trzy lata rolnik nie spełniał wymogów w zakresie dywersyfikacji upraw, w kolejnych latach zmniejsza się powierzchnię kwalifikowaną do obliczania płatności z tytułu zazielenienia, o dwukrotność powierzchni zmniejszenia wynikającego z niespełnienia wymogu dywersyfikacji upraw.

Obszary proekologiczne (EFA)

Jeżeli posiadasz w swoim gospodarstwie więcej niż 15 ha gruntów ornych, prawdopodobnie będziesz zobowiązany do przeznaczenia co najmniej 5% gruntów ornych w gospodarstwie na obszary proekologiczne.

Pamiętaj

Podstawą do wyliczenia 5% powierzchni EFA jest suma zatwierdzonych gruntów ornych znajdujących się w gospodarstwie oraz w stosownych przypadkach powierzchnia poszczególnych elementów EFA takich jak: stref buforowych, zagajników o krótkiej rotacji, obszarów zalesionych po 2008 r w ramach PROW oraz elementy krajobrazu, które nie zostały wliczone do powierzchni kwalifikującej się do jednolitej płatności obszarowej (elementy kwalifikujące się do jednolitej płatności obszarowej: elementy krajobrazu podlegające zachowaniu w ramach wzajemnej zgodności np. rowy do 2 m szerokości, oczka wodne w rozumieniu przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych o łącznej powierzchni mniejszej niż 100 m², drzewa będące pomnikami przyrody, objęte ochroną na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2016 r., poz. 2134, z późn. zm.).

Do powierzchni gruntów ornych w gospodarstwie należy doliczyć, **po zastosowaniu współczynnika przekształcenia**, powierzchnię dla poniżej wskazanych obszarów,:

- elementy krajobrazu (szersze niż 2 m - znajdujące się w obrębie gruntów ornych) tj.:
 - żywopłoty i pasy zadrzewione – o maksymalnej szerokości do 10 m,
 - drzewa wolnostojące - o średnicy korony minimum 4 m (jeżeli nie zostały wliczone do powierzchni gruntów ornych),
 - zadrzewienia liniowe – obejmujące drzewa o średnicy korony minimum 4 m; odległość między koronami drzew nie powinna przekraczać 5 m,
 - zadrzewienia grupowe, których korony drzew zachodzą na siebie
 - zagajniki śródpolne, o maksymalnej powierzchni do 0,3 ha,
 - oczka wodne o maksymalnej powierzchni od 0,01 ha do 0,1 ha, z wyłączeniem zbiorników zawierających elementy betonowe lub plastik. W przypadku, gdy oczko wodne otacza roślinność nadbrzeżna, do powierzchni oczka wodnego (od 0,01 ha do 0,1 ha) wliczyć należy strefę z roślinnością nadbrzeżną o szerokości do 10 m,
 - rowy o maksymalnej szerokości 6 m, włączając otwarte cieki wodne służące do nawadniania i odwadniania, z wyłączeniem kanałów wykonanych z betonu,
 - miedze śródpolne o szerokości od 2 m do 20 m, na których nie jest prowadzona produkcja rolna,
- strefy buforowe (jeżeli nie zostały włączone do powierzchni gruntów ornych),
- obszary z zagajnikami o krótkiej rotacji bez stosowania nawozów mineralnych lub środków ochrony roślin;
- obszary zalesione po 2008 roku w ramach PROW 2007-2013 (zalesienia na gruntach rolnych) i PROW 2014-2020, które kwalifikowały się (zapewniły rolnikowi prawo) do jednolitej płatności obszarowej w 2008 r.

Przykład:

Gospodarstwo rolnika składa się z: 45 ha gruntów ornych, 3 ha obszaru zalesionego w ramach PROW, 5 ha zagajnika o krótkiej rotacji oraz 500 mb zadrzewienia liniowego o szerokości 4 m. Podstawa do wyliczenia 5% obszaru proekologicznego (EFA) wynosi 50 ha. W związku z powyższym wymagana powierzchnia obszaru proekologicznego (EFA) wynosi 2,5 ha.

- Obszary proekologiczne, co do zasady, powinny znajdować się na gruntach ornych danego gospodarstwa rolnego, z wyjątkiem:
 - ✓ obszarów gospodarstwa rolnego objętych zagajnikami o krótkiej rotacji,
 - ✓ obszarów zalesionych po 2008 r. w ramach PROW.
- W przypadku elementów krajobrazu i stref buforowych, obszary proekologiczne mogą również przylegać (dłuższą krawędzią) do gruntów ornych zadeklarowanych przez rolnika.

- Wszystkie elementy krajobrazu deklarowane jako obszary proekologiczne muszą być w posiadaniu rolnika.
- Elementy krajobrazu, przylegające do gruntów ornych mogą być wykorzystane (deklarowane) do spełnienia wymogu utrzymania obszarów EFA albo przez jednego albo przez kilku rolników według udziału będącego w ich dyspozycji, jeżeli wymiary tych elementów są zgodne z podanymi na str. 12 i 13 niniejszego przewodnika..
- **Elementy krajobrazu, które bezpośrednio przylegają do gruntu ornego oraz są położone w pasie o szerokości do 5 m wokół działki rolnej, mogą zostać uznane za obszary proekologiczne.**
- **Elementy krajobrazu znajdujące się na trwałych użytkach zielonych nie mogą być deklarowane jako element EFA. Niemniej jednak, te elementy krajobrazu mogą być zakwalifikowane do obszarów EFA, jeżeli bezpośrednio przylegają do gruntów ornych wzdłuż swojej najdłuższej krawędzi i zarówno elementy krajobrazu, jak i grunty są w posiadaniu rolnika.**
- Uprawy wiążące azot oraz grunty ugorowane mogą być zaliczone, jako uprawa w ramach dywersyfikacji upraw oraz jako obszar proekologiczny.

Jeżeli powierzchnia Twoich gruntów ornych przekracza 15 ha, możesz być zwolniony z konieczności utrzymania obszaru proekologicznego (EFA).

Zwolnienie z konieczności utrzymania obszaru proekologicznego (EFA) możliwe jest, gdy:

▪ więcej niż 75% gruntów ornych to: ✓ trawy lub inne pastewne rośliny zielne, ✓ grunt ugorowany, ✓ grunty wykorzystywane do uprawy roślin strączkowych, ✓ połączenie powyższych,	▪ więcej niż 75% kwalifikujących się gruntów rolnych to: ✓ trwałe użytki zielone, ✓ trawy lub inne pastewne rośliny zielne, ✓ połączenie powyższych,
- a pozostałe grunty orne nie przekraczają powierzchni 30 ha.

Pamiętaj!

Jeżeli na podstawie powyższych warunków nie zostałeś zwolniony z obowiązku praktyki utrzymania obszarów proekologicznych, zobowiązany jesteś do przeznaczania na obszary proekologiczne (EFA) minimum 5% gruntów ornych w gospodarstwie.

Sprawdź (wg poniższego wzoru), jaka powierzchnia gruntów w Twoim gospodarstwie powinna być przeznaczona na obszary proekologiczne.

$$\text{Powierzchnia obszaru proekologicznego} = \frac{\text{powierzchnia gruntów ornych w gospodarstwie} * 5\%}{100\%}$$

Przykład:

Jeżeli w Twoim gospodarstwie grunty orne zajmują powierzchnię 24 ha, wówczas obszary proekologiczne powinny zajmować nie mniej niż 1,20 ha, po zastosowaniu współczynników przekształcenia i ważenia, o których mowa w dalszej części broszury.

Obszary proekologiczne (EFA)

- grunty ugorowane – na których nie jest prowadzona produkcja rolna (muszą od 5 lat pozostawać gruntami ornymi); w okresie od 1 stycznia do 31 lipca grunt powinien być ugorowany (po upływie tego terminu będzie możliwe rozpoczęcie produkcji rolnej).

W przypadku gruntów ugorowanych*, uznaje się je za pozostające w stanie nadającym się do wypasu lub uprawy, jeżeli został na nich przeprowadzony przynajmniej jeden zabieg agrotechniczny mający na celu usunięcie lub zniszczenie niepożądanego rośliności, w terminie do dnia 31 października.

* grunty ugorowane, o których mowa w § 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 marca 2015 r. w sprawie obszarów uznawanych za obszary proekologiczne oraz warunków wspólnej realizacji praktyki utrzymania tych obszarów (Dz. U. poz. 354).

Na ugorach uznawanych za obszar proekologiczny:

- ✓ obowiązuje zakaz wysiewu i uprawy gatunków roślin na cele produkcyjne, w tym zakaz wypasu i koszenia,
 - ✓ dopuszcza się stosowanie herbicydów w celu przeciwdziałania wkraczaniu niepożądanego rośliności (zgodnie z zasadą wzajemnej zgodności),
 - ✓ dopuszcza się wysiew mieszanek nasion roślin polnych w celu zwiększenia korzyści płynących z różnorodności biologicznej, pod warunkiem, iż nie są one wykorzystywane w celach produkcyjnych i do skarmiania zwierząt.
- elementy krajobrazu chronione w ramach norm dobrej kultury rolnej, również te, które przylegają do gruntów ornych:

- ✓ drzewa będące pomnikami przyrody, objęte ochroną na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r., poz. 2134, z późn. zm.),
 - ✓ oczka wodne w rozumieniu przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych o łącznej powierzchni mniejszej niż 100 m²,
 - ✓ rowy, których szerokość nie przekracza 2 m,
- elementy krajobrazu:
 - ✓ żywopłoty i pasy zadrzewione – o maksymalnej szerokości do 10 m,
 - ✓ drzewa wolnostojące - o średnicy korony minimum 4 m,
 - ✓ zadrzewienia liniowe – obejmujące drzewa o średnicy korony minimum 4 m; odległość między koronami drzew nie powinna przekraczać 5 m,
 - ✓ zadrzewienia grupowe, których korony drzew zachodzą na siebie oraz zagajniki śródpolne, o maksymalnej powierzchni do 0,3 ha,
 - ✓ oczka wodne o maksymalnej powierzchni do 0,1 ha, z wyłączeniem zbiorników zawierających elementy betonowe lub plastik. W przypadku, gdy oczko wodne otacza roślinność nadbrzeżna, do powierzchni oczka wodnego (0,1 ha) wliczana jest strefa z roślinnością nadbrzeżną o szerokości do 10 m,
 - ✓ rowy o maksymalnej szerokości 6 m, włączając otwarte ciek wodne służące do nawadniania i odwadniania, z wyłączeniem kanałów wykonanych z betonu,
 - ✓ miedze śródpolne o szerokości od 1 m do 20 m, na których nie jest prowadzona produkcja rolna,

Pamiętaj! Jeżeli podjąłeś zobowiązanie rolnośrodowiskowe w ramach wariantu 9.3 Utrzymanie 2 - metrowych miedz śródpolnych lub wariantu 9.4. Utrzymanie 5 - metrowych miedz śródpolnych (PROW 2007-2013):

- **po 2011 r. i kontynuujesz je w roku 2017 oraz latach kolejnych** to obszar tych miedz śródpolnych **może być** zadeklarowany jako obszar proekologiczny (obszar EFA);
- **w 2011 r. i kontynuujesz je w roku 2017 (tylko w przypadku kontynuowania przejętego zobowiązania podjętego przed 15.03.2012 r.)** to obszar tych miedz śródpolnych **nie może być** zadeklarowany jako obszar proekologiczny (obszar EFA).

- zagajniki o krótkiej rotacji, w których:
 - ✓ obowiązuje zakaz stosowania środków ochrony roślin;
 - ✓ stosowanie nawożenia mineralnego ograniczone jest do:
 - w pierwszym roku funkcjonowania plantacji – dawki nawozów mineralnych nie mogą przekraczać 20 kg/ha N, 20 kg/ha P₂O₅ i 40 kg/ha K₂O oraz
 - w roku następującym po zbiorze roślin – dawki nawozów mineralnych nie mogą przekraczać 80 kg/ha N, 30 kg/ha P₂O₅ i 80 kg/ha K₂O,

co potwierdza rejestr stosowania nawożenia mineralnego prowadzony przez rolnika.

Gatunkami drzew, których uprawa w formie zagajnika o krótkiej rotacji będzie uznawana za obszar proekologiczny będą:

- ✓ gatunki z rodzaju wierzba (*Salix* sp.),
- ✓ gatunki z rodzaju brzoza (*Betula* sp.),
- ✓ topola czarna (*Populus nigra*) i jej krzyżówki.

- strefy buforowe, w tym:
 - ✓ strefy buforowe, w tym strefy na trwałych użytkach zielonych, pod warunkiem, że różnią się one od przylegającej kwalifikującej się powierzchni użytków i spełniają wymagania w zakresie odległości w jakich stosuje się nawozy na gruntach rolnych graniczących z obiektami, określone na podstawie przepisów w sprawie minimalnych norm (5 m, 10 m, 20 m) lub,
 - ✓ inne strefy buforowe o szerokości nie mniejszej niż 1 m i nie większej niż 10 m, usytuowane na gruncie ornym lub przylegające do gruntu ornego, w taki sposób, że ich dłuższe krawędzie są równoległe do krawędzi ciek wodnego lub zbiornika wodnego.

Strefa buforowa **może być** zaliczona, jako obszar proekologiczny.

Strefa buforowa **nie może być** zaliczona, jako obszar proekologiczny.

Strefy buforowe mogą obejmować również pasy z nadbrzeżną roślinnością o szerokości do 10 m występujące wzdłuż cieków wodnych. Na strefach buforowych nie może być prowadzona produkcja rolna, niemniej jednak możliwy jest na nich wypas lub koszenie, pod warunkiem, że strefę będzie można odróżnić od przyległych użytków rolnych oraz przylegają one do gruntu ornego.

Powyższa zasada odnosi się także do stref buforowych ustanowionych w ramach norm dobrej kultury rolnej jeśli rolnik zdecyduje się je zadeklarować jako obszary proekologiczne. Za obszary proekologiczne mogą być uznane strefy buforowe położone na gruncie ornym, jak również strefy, które przylegają dłuższą krawędzią do gruntów ornym gospodarstwa.

- pasy gruntów (kwalifikujących się hektarów) wzdłuż obrzeży lasów – o szerokości od 1 m do 10 m, pozostawia się rolnikowi wybór dotyczący prowadzenia produkcji rolnej na tych obszarach, w przypadku, jeżeli:
 - ✓ produkcja nie będzie prowadzona – dopuszcza się wypas lub koszenie na paszę, pod warunkiem, że pasy te można odróżnić od przyległych użytków rolnych, albo
 - ✓ produkcja będzie prowadzona – obowiązkowe będzie stosowanie współczynnika ważenia - 0,3 [patrz – *współczynniki przekształcenia i ważenia*],
- obszary zalesione - po 2008 roku w ramach PROW 2007-2013 (zalesienia na gruntach rolnych) i PROW 2014-2020, które kwalifikowały się (zapewniły rolnikowi prawo) do jednolitej płatności obszarowej w 2008 r.,
- międzyplony lub okrywa zielona – wysiane mieszanki gatunków uprawnych albo wsiewki trawy w uprawę główną; wsiewane nie później niż:
 - ✓ międzyplony ścierniskowe: od dnia 1 lipca do dnia 20 sierpnia danego roku,
 - ✓ międzyplony ozime: od dnia 1 lipca do dnia 1 października danego roku,
 - ✓ obowiązek utrzymania na gruncie:
 - międzyplonu ścierniskowego: do dnia 1 października danego roku,
 - międzyplonu ozimego: do dnia 15 lutego kolejnego roku.

Za międzyplony lub okrywy zielone w ramach obszaru proekologicznego uznawane będą mieszanki utworzone z co najmniej 2 gatunków roślin z poniższych grup uprawnych:

- zboża,
- oleiste,
- pastewne,
- miododajne,
- bobowate drobnonasienne (motylkowate drobnonasienne),
- bobowate grubonasienne (strączkowe).

Rośliny ozime zwykle wsiewane jesienią do zbioru lub wypasu nie mogą być jednocześnie deklarowane jako obszary proekologiczne.

Mieszanki złożone z samych gatunków zbóż nie będą uznawane za obszar proekologiczny.

Mieszanka uprawiana jako międzyplon nie może być następnie uprawiana jako plon główny w roku następującym po roku jej wysiania. Zakaz ten nie dotyczy poszczególnych gatunków, z których utworzona została mieszanka.

Przykładowa lista gatunków, z których możliwe jest tworzenie mieszanek zaliczanych do obszarów proekologicznych, znajduje się w załączniku nr 2.

Pamiętaj Jeżeli realizujesz **Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone** w ramach "Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego" PROW 2014-2020 i w swoim gospodarstwie posiadasz międzyplony, których w danym roku i na danej działce nie wykazujesz jako praktykę dodatkową - **taki obszar możesz jednocześnie zadeklarować jako obszar EFA, pod warunkiem spełnienia wymogów dotyczących międzyplonów uznawanych jako obszar EFA**. Jeżeli międzyplon w danym roku zostanie zadeklarowany jako praktyka dodatkowa, to w takim przypadku nie może być on jednocześnie zadeklarowany jako obszar EFA.

Pamiętaj Jeżeli realizujesz: wariant **8.2 Międzyplon ozimy** lub wariant **8.3 Międzyplon ścierniskowy** Pakietu 8. Ochrona gleb i wód „Programu rolnośrodowiskowego” PROW 2007–2013 albo wariant **2.1 Międzyplony** Pakietu 2. Ochrona gleb i wód w ramach "Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego" PROW 2014-2020, to międzyplonów uprawianych w celu realizacji ww. zobowiązań - **nie możesz jednocześnie zadeklarować jako obszar EFA**. Jeżeli w gospodarstwie uprawiasz więcej międzyplonów (ponad powierzchnię wynikającą ze zobowiązania) i nie deklarujesz ich do w/w wariantów w ramach

programu rolnośrodowiskowego PROW 2007-2013 albo działania rolno-środowiskowo-klimatycznego PROW 2014-2020, wtedy między innymi te możesz zadeklarować jako obszar EFA.

- uprawy wiążące azot (czyli rośliny bobowate), tj.: bób, bobik, ciecierzycza, fasola zwykła, fasola wielokwiatowa, groch siewny, groch siewny cukrowy, soczewica jadalna, soja zwyczajna, łubin biały, łubin wąskolistny, łubin żółty, peluszka, seradela uprawna, koniczyna czerwona, koniczyna biała, koniczyna białoróżowa, koniczyna perska, koniczyna krwistoczerwona, komonica zwyczajna, esparceta siewna, lucerna siewna, lucerna mieszańcowa, lucerna chmielowa, lędźwian, nostryk biały.

Pamiętaj

Jeżeli realizujesz **Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone** w ramach „Programu rolnośrodowiskowego” PROW 2007-2013 i w ramach „Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego” PROW 2014-2020 i w swoim gospodarstwie uprawiasz w plonie głównym rośliny bobowate drobonasienne lub bobowate grubonasienne (z listy dostępnej w zakładce *Obszary proekologiczne (EFA)* - **uprawę taką możesz jednocześnie zadeklarować jako obszar proekologiczny (obszar EFA)** – uprawę wiążącą azot.

Pamiętaj

Obszary proekologiczne (EFA), co do zasady, powinny być położone na gruntach ornych, z wyłączeniem zagajników o krótkiej rotacji i obszarów zalesionych w ramach PROW po 2008 r. Elementy krajobrazu i strefy buforowe muszą być położone na gruncie ornym lub przylegać do gruntu ornego dłuższą krawędzią. Elementy krajobrazu o nieregularnym kształcie (np. oczka wodne, pojedyncze drzewa, zadrzewienia grupowe) są uznawane za obszary EFA, jeśli będą fizycznie dotykały gruntu ornego, przynajmniej w jednym punkcie (nie jest określona minimalna wielkość punktu styknięcia).

Pamiętaj

Strefy buforowe lub elementy krajobrazu przylegające do innego obszaru EFA tego samego rolnika, np. obszar z uprawą wiążącą azot, mogą być zakwalifikowane jako obszary EFA. Biorąc pod uwagę różne wartości współczynników ważenia związanych z tymi elementami EFA, taka strefa buforowa lub element krajobrazu powinny być łatwe do odróżnienia od przylegającego innego obszaru EFA, np. gruntu ugorowanego, aby można było jednoznacznie określić powierzchnie każdego elementu.

Niekwalifikowalna bariera znajdująca się pomiędzy elementem krajobrazu i gruntami ornymi, taka jak np. niekwalifikowalny rów lub droga, uniemożliwia uznanie elementu krajobrazu za przylegający do gruntu ornego, tym samym uznanie za element EFA. Wyjątek stanowią elementy krajobrazu chronione w ramach zasady wzajemnej zgodności.

Sezon wegetacyjny dla upraw wiążących azot sklasyfikowanych jako obszary EFA, czyli okres, w którym dana uprawa jest obecna na gruntach ornych, to sezon wegetacyjny, który jest charakterystyczny dla danego gatunku i celów produkcyjnych.

Gdy działka z gruntami ugorowanymi została zadeklarowana jako element EFA, po upływie 5 lat pozostaje nadal gruntem ornym i może być wykorzystywana w celu spełnienia zobowiązania w zakresie utrzymywania obszarów EFA.

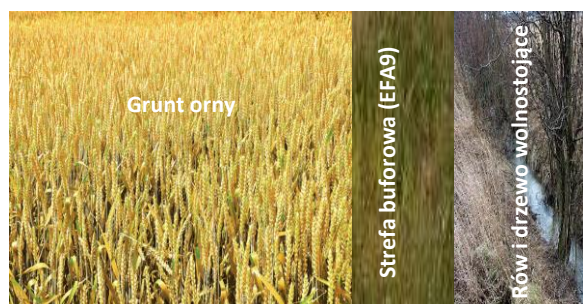
Przykład:

Zadrzewienie liniowe (EFA4) leży bezpośrednio w sąsiedztwie działki rolnej, na której zadeklarowano grunt orny i **może być** zaliczone jako obszar proekologiczny.

Zadrzewienie liniowe (EFA4) jest oddzielone drogą (nie kwalifikującą się do JPO, ponieważ jej szerokość przekracza 2 m) od działki rolnej, na której zadeklarowano grunt orny i **nie może** być zaliczone jako obszar proekologiczny.

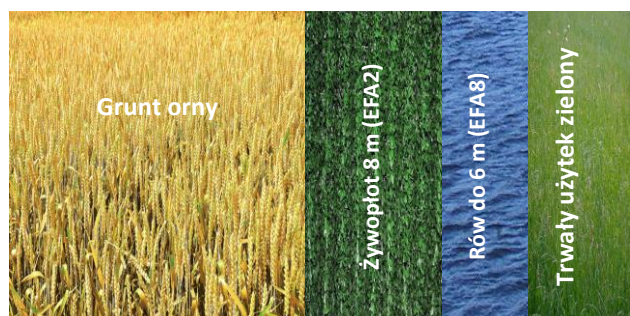

Zarówno strefa buforowa, jak i rów, **mogą być** zaliczone, jako obszary proekologiczne.

Zarówno żywopłot, jak i rów, **mogą być uznane** za obszar proekologiczny.

Strefę buforową rowu oraz rów **można zaliczyć** jako obszar proekologiczny, drzewo wolnostojące w obrębie rowu **nie może być** zaliczone jako obszar proekologiczny, ponieważ obszary te **nie mogą się nakładać** (z wyjątkiem strefy buforowej).

Do obszaru proekologicznego **może być zaliczony żywopłot**, gdyż przylega on bezpośrednio do gruntu ornego. **Rów nie może być zadeklarowany** do obszaru EFA, ponieważ przylega do żywopłotu, który nie kwalifikuje się do płatności (jest szerszy niż 2 metry).

Oczko wodne o powierzchni do 0,1 ha **może być uznane** za obszar EFA, ponieważ fizycznie przylega do gruntu ornego.

Przykład:

Poniżej zaprezentowano dwa gospodarstwa, A i B, w których przedstawiono kwalifikację danego obszaru proekologicznego, w zależności od jego położenia na gruncie ornym lub trwałym użytku zielonym.

Grunt orny gospodarstwa A

- Zadrzewienia liniowe na gruncie ornym – **można zaliczyć** jako obszar EFA gospodarstwa A
- Rów – **można zaliczyć** jako obszar EFA gospodarstwa A
- Zadrzewienia grupowe na gruncie ornym - **można zaliczyć** jako obszar EFA gospodarstwa A

TUZ gospodarstwa A

- Zadrzewienia liniowe na TUZ – **nie można zaliczyć** jako obszar EFA
- Drzewo wolnostojące (PP) na TUZ – **nie można zaliczyć** jako obszar EFA

TUZ gospodarstwa B

- Rów na TUZ – **nie można zaliczyć** jako obszar EFA
- Drzewa wolnostojące na TUZ – **nie można zaliczyć** jako obszar EFA
- Zadrzewienia grupowe poza działkami deklarowanymi - **nie można zaliczyć** jako obszar EFA

Grunt orny gospodarstwa B

- Drzewo wolnostojące na gruncie ornym – **można zaliczyć** jako obszar EFA gospodarstwa B
- Zadrzewienia liniowe w pasie drogowym – **nie można zaliczyć** jako obszar EFA

Pamiętaj

W celu przestrzegania wymogu utrzymywania obszaru proekologicznego możesz zgłosić ten sam obszar lub element krajobrazu tylko raz w jednym roku składania wniosków.

Przykład:

Powierzchnię uprawy roślin wiążących azot (np. uprawa łubinu) w plonie głównym oraz powierzchnię następujących międzyplonów (gatunki lub mieszanki z załącznika nr 2) należy zgłosić tylko raz jako jedną powierzchnię obszaru proekologicznego. Nie należy sumować powierzchni tych dwóch upraw jako dwóch odrębnych obszarów EFA, ponieważ elementy w ramach obszarów EFA nie mogą się na siebie nakładać.

Obszar zadeklarowany we wniosku jako grunt ugorowany, a następnie wykorzystywany do uprawy międzyplonów, w tym samym roku składania wniosków, nie może zostać przez Ciebie zgłoszony dwa razy jako obszar proekologiczny.

W przypadku, gdy zadeklarowany przez rolnika element EFA w rzeczywistości nie istnieje lub w rzeczywistości nie kwalifikuje się jako element EFA, lub obszar zadeklarowany do obszarów EFA przekracza obszar w rzeczywistości stwierdzony dla tego obszaru EFA, wówczas inne obszary kwalifikujące się jako obszary EFA na zadeklarowanych przez rolnika działkach rolnych mogą być wykorzystane do kompensacji brakującej powierzchni – do osiągnięcia powierzchni zadeklarowanej przez rolnika jako obszary EFA. Obszary kwalifikujące się jako obszary EFA, które są brane pod uwagę dla celów kompensacji, powinny znajdować się w gospodarstwie rolnika. W przypadku, gdy element EFA jest wspólny dla kilku rolników, dla celów kompensacji, należy brać pod uwagę tylko tą część, która jest w dyspozycji danego rolnika.

Powierzchnię obszaru proekologicznego oblicza się poprzez mnożenie fizycznej powierzchni/długości/sztuk obszaru proekologicznego przez współczynnik ważenia oraz współczynnik przekształcenia. W przypadku elementów krajobrazu, których jednym z kryteriów jest szerokość, do obliczenia powierzchni obszaru proekologicznego należy uwzględnić długość tych elementów, a nie ich powierzchnię.

Oznaczenie elementu EFA	ELEMENT EFA	Współczynnik przekształcenia (m/drzewo na m ²)	Współczynnik ważenia	Obszar EFA (po zastosowaniu współczynników)
EFA1	Grunt ugorowany (m ²)	-	1,0	1,0 m ²
Element krajobrazu				
EFA2	Żywopłaty/ pasy zadrzewione (mb.)	5	2,0	10,0 m ²
EFA3	Drzewa wolnostojące (sztuka)	20	1,5	30,0 m ²
EFA4	Zadrzewienia liniowe (mb.)	5	2,0	10,0 m ²
EFA5	Zadrzewienia grupowe/zadrzewienia śródpolne (m ²)	-	1,5	1,5 m ²
EFA6	Miedze śródpolne – o szerokości od 1 m do 20 m, na których nie jest prowadzona produkcja rolna (mb.)	6	1,5	9 m ²
EFA7	Oczka wodne (m ²)	-	1,5	1,5 m ²
EFA8	Rowy (mb.)	3	2,0	6,0 m ²
EFA9	Strefy buforowe (mb.)	6	1,5	9,0 m ²
Pasy gruntów kwalifikujących się do płatności wzdłuż obrzeży lasu (mb.)				
EFA10	✓ bez produkcji	6	1,5	9,0 m ²
EFA11	✓ z produkcją	6	0,3	1,8 m ²
EFA12	Obszary z zagajnikami o krótkiej rotacji (m ²)	-	0,3	0,3 m ²
EFA13	Obszary zalesione w ramach PROW po 2008 r. (m ²)	-	1,0	1,0 m ²
EFA14a	Obszary z międzyplonami lub okrywą zieloną – międzyplon ścierniskowy (m ²)	-	0,3	0,3 m ²
EFA14b	Obszary z międzyplonami lub okrywą zieloną – międzyplon ozimy (m ²)	-	0,3	0,3 m ²
EFA14c	Wsiewki traw w plon główny (m ²)	-	0,3	0,3 m ²
EFA15	Obszary objęte uprawami wiążącymi azot (m ²)	-	0,7	0,7 m ²

Przykład:

Fizyczna długość zadrzewienia liniowego w Twoim gospodarstwie wynosi 30 m, współczynnik przekształcenia to 5, współczynnik ważenia to 2. Powierzchnia obszaru proekologicznego w tym przypadku wynosi:

$$30 \text{ m} * 5 * 2 = 300 \text{ m}^2$$

Przykład:

W Twoim gospodarstwie występuje strefa buforowa o szerokości 5 m i długości 40 m. Współczynnik przekształcenia to 6, współczynnik ważenia to 1,5. Powierzchnia obszaru proekologicznego w tym przypadku wynosi:

$$40 \text{ m} * 6 * 1,5 = 360 \text{ m}^2$$

- Zasady matematyczne w wyznaczaniu obszarów proekologicznych:

Przeliczając powierzchnię obszaru proekologicznego, wyrażoną w m² na powierzchnię wyrażoną w arach, należy stosować następujące reguły zaokrągleń:

- ✓ w przypadku, gdy na trzecim miejscu po przecinku znajduje się cyfra większa lub równa 5, to cyfrę przed nią występującą zaokrąglamy w górę, np. przed zaokrągleniem 5,5373 ha – po zaokrągleniu otrzymamy powierzchnię 5,54 ha lub przed zaokrągleniem 5,5353 ha – po zaokrągleniu otrzymamy powierzchnię 5,54 ha,
- ✓ w przypadku, gdy na trzecim miejscu po przecinku znajduje się cyfra mniejsza niż 5, to cyfrę przed nią występującą pozostawiamy bez zmian, np. przed zaokrągleniem 5,5323 ha – po zaokrągleniu otrzymamy powierzchnię 5,53 ha lub przed zaokrągleniem 5,5723 ha – po zaokrągleniu otrzymamy powierzchnię 5,57 ha.

Pamiętaj

Jeżeli wyliczony obszar proekologiczny w Twoim gospodarstwie stanowi poniżej 5% gruntów ornych, a do spełnienia obowiązkowego progu realizacji obszarów proekologicznych „zabraknie” Ci nie więcej 2,5% powierzchni gruntów ornych stanowiących obszary proekologiczne w ramach gospodarstwa, nadal masz możliwość spełnienia obowiązkowego progu realizacji obszaru proekologicznego, poprzez umowne współdzielenie z innymi rolnikami obszaru objętego obowiązkową praktyką (wspólna realizacja). Ważne jest, aby minimum 50% obszarów proekologicznych było położone na terenie Twojego gospodarstwa.

Przykład:

W Twoim gospodarstwie grunty orne zajmują 30 ha. Minimalna powierzchnia obszaru proekologicznego powinna wynosić 1,5 ha (po uwzględnieniu współczynników ważenia i przekształcenia). Jeżeli w Twoim gospodarstwie obszary proekologiczne zajmują powierzchnie co najmniej 0,75 ha (po uwzględnieniu współczynników ważenia i przekształcenia) wówczas możesz realizować tę praktykę wspólnie z innymi rolnikami.

Obowiązek utrzymania obszarów proekologicznych możesz realizować wspólnie z rolnikami, których gospodarstwa znajdują się względem Twojego gospodarstwa w bliskiej odległości, pod warunkiem, że obszary proekologiczne przylegają do siebie.

Pamiętaj

Aby gospodarstwo można było uznać za znajdujące się w bliskiej odległości, 80% powierzchni każdego gospodarstwa, uczestniczącego we wspólnej realizacji musi znajdować się w promieniu maksymalnie 15 km (tj. w okręgu o średnicy 30 km).

Liczba rolników uczestniczących w takiej wspólnej realizacji nie może przekroczyć dziesięciu.

Aby uczestniczyć we wspólnej realizacji należy zawrzeć pisemną umowę. Ponadto, każdy z rolników uczestniczących we wspólnej realizacji praktyki obszaru proekologicznego, do wniosku o płatności bezpośrednio zobowiązany będzie dołączyć oświadczenie o powierzchni obszarów proekologicznych, umowę i deklarację o wspólnej realizacji praktyki utrzymania obszarów proekologicznych, których wzory są udostępnione przez ARiMR.

Pamiętaj

Nie każdy obszar proekologiczny kwalifikuje się do przyznania jednolitej płatności obszarowej.

W poniższej tabeli określono elementy proekologiczne oraz wskazano, które z nich kwalifikują się do przyznania jednolitej płatności obszarowej.

Elementy proekologiczne (EFA) co do zasady znajdujące się na gruntach ornych	Elementy EFA, które można wliczyć do powierzchni działki rolnej
Grunty ugorowane	TAK (mogą być również zaliczone jako uprawa w ramach praktyki dywersyfikacji upraw)
Elementy krajobrazu podlegające zachowaniu:	
✓ drzewa będące pomnikami przyrody	TAK: bez względu na liczbę drzew na 1 ha powierzchni gruntów ornych
✓ rowy do 2 m szerokości	TAK
✓ oczka wodne o łącznej powierzchni mniejszej niż 100 m ²	TAK
Drzewa wolnostojące	TAK: w przypadku, gdy ich liczba nie przekracza 100 sztuk/ha
Rowy, w tym otwarte ciek wodne	NIE: chyba, że szerokość rowu nie przekracza 2 m w obrębie działki rolnej (grunt orny)
Żywopłoty i pasy zadrzewione	NIE: chyba, że ich szerokość nie przekracza 2 m w obrębie działki rolnej (grunt orny)
Zadrzewienia liniowe	NIE
Zadrzewienia grupowe	NIE: chyba, że łączna powierzchnia skupisk zadrzewień nie przekracza

	0,01 ha
Oczka wodne, do powierzchni których wlicza się strefę z roślinnością nadbrzeżną wzdłuż wody o szerokości do 10 m, z tym, że łączna powierzchnia oczka i roślinności nadbrzeżnej nie może przekraczać 0,1 ha (1 000 m ²)	NIE: chyba, że powierzchnia oczka wodnego nie przekracza 100 m ² (element krajobrazu podlegający zachowaniu w ramach norm)
Miedze śródpolne, na których nie jest prowadzona produkcja rolna	NIE chyba, że miedza śródpolna stanowi drogę dojazdową wydzieloną w obrębie działki rolnej (grunt orny) i jej szerokość w obrębie działki rolnej nie przekracza 2 m
Strefy buforowe na trwałych użytkach zielonych	TAK
Inne strefy buforowe	TAK
Strefy buforowe obejmujące pasy z nadbrzeżną roślinnością	TAK: o ile na obszarze tym prowadzona jest działalność rolnicza
Zagajniki o krótkiej rotacji: ✓ z rodzaju wierzba (<i>Salix</i> sp.); ✓ z rodzaju brzoza (<i>Betula</i> sp.); ✓ topola czarna (<i>Populus nigra</i>) i jej krzyżówki	TAK: kwalifikują się gatunki z rodzaju wierzba (<i>Salix</i> sp.), brzoza (<i>Betula</i> sp.) i <u>topola czarna (<i>Populus nigra</i>)</u>
Pasy gruntów wzdłuż obrzeży lasów:	
✓ na, których jest prowadzona produkcja	TAK
✓ na, których nie jest prowadzona produkcja	NIE: chyba, że na powierzchni tej prowadzony jest wypas lub koszenie z wykorzystaniem biomasy na paszę
Obszary zalesione po 2008 roku w ramach PROW	TAK: zalesione w ramach schematu „Zalesianie gruntów rolnych” (PROW 2007-2013) oraz w ramach działania „Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów” (PROW 2014-2020). Dotyczy gruntów zalesionych, które zapewniły w roku 2008 prawo do jednolitej płatności obszarowej
Międzyplony lub okrywa zielona	NIE chyba, że jest to plon główny
Uprawy wiążące azot	TAK (mogą być również zaliczone jako uprawa w ramach praktyki dywersyfikacji upraw)

Pamiętaj

Nieutrzymywanie obszarów proekologicznych na poziomie co najmniej 5% gruntów ornym skutkować będzie zmniejszeniem powierzchni kwalifikującej się do przyznania płatności z tytułu zazielenienia.

Przykład:

Rolnik deklaruje do jednolitej płatności obszarowej powierzchnię 20 ha, w tym grunty orne zajmują powierzchnię 16 ha. Wymagana powierzchnia obszarów proekologicznych wynosi 0,80 ha (5% x 16 ha). W gospodarstwie realizowane są praktyki dywersyfikacji upraw, natomiast powierzchnia obszaru proekologicznego wynosi 0,50 ha.

Ze względu na zbyt małą powierzchnię obszaru proekologicznego, powierzchnia kwalifikująca się do zazielenienia zostanie pomniejszona o 3,75 ha, tym samym płatność z tytułu zazielenienia zostanie przyznana do 16,25 ha.

Sposób wyliczenia zmniejszenia powierzchni ze względu na nieutrzymywanie **obszarów proekologicznych na poziomie co najmniej 5%** oraz sposób wyliczenia powierzchni kwalifikującej się do płatności z tytułu zazielenienia:

$$\text{Zmniejszenie powierzchni (EFA)} = (5\% \text{ powierzchnia gruntów ornym} - \text{obszar proekologiczny gospodarstwa}) * 10$$

$$\text{Powierzchnia kwalifikowana} = \text{powierzchnia użytków rolnych} - \text{zmniejszenie powierzchni (EFA)}$$

W przypadku, gdy dodatkowo nie są realizowane także praktyki dywersyfikacji upraw przy ustalaniu powierzchni kwalifikowanej do płatności z tytułu zazielenienia zostaną także uwzględnione zmniejszenia wynikające z dywersyfikacji upraw.

W przypadku stwierdzenia, że przez trzy lata rolnik nie spełniał wymogów w zakresie obszaru proekologicznego, obszar, w kolejnych latach zmniejsza się powierzchnię kwalifikowaną do obliczania płatności z tytułu zazielenienia o dwukrotność powierzchni brakującego EFA.

Trwałe użytki zielone

Pamiętaj

Pamiętaj

Jeżeli posiadasz trwałe użytki zielone musisz realizować praktykę w zakresie trwałych użytków zielonych.

Trwałe użytki zielone (TUZ) – grunty wykorzystywane do uprawy traw lub innych pastewnych roślin zielnych rozsiewających się naturalnie (samosiewnych) lub uprawianych (wysiewanych), które nie były objęte płodozmianem danego gospodarstwa rolnego przez okres pięciu lat lub dłużej (wstecz).

Pamiętaj

Pamiętaj

Trwały użytek zielony to obszar, na którym trawy i inne rośliny zielne zajmują ponad 50% obszaru kwalifikującego się obszaru działki rolnej.

Praktyka zazielenienia w ramach trwałych użytków zielonych składa się z dwóch elementów:

- obowiązku utrzymania na poziomie gospodarstwa wyznaczonych trwałych użytków zielonych cennych przyrodniczo, położonych na obszarach Natura 2000, w tym obejmujących gleby torfowe i podmokłe, które wymagają ścisłej ochrony,
- utrzymywania w skali kraju powierzchni trwałych użytków zielonych na niezmiennym poziomie w stosunku do ich powierzchni ustalonej w roku referencyjnym (2015).

Trwałe użytki zielone wrażliwe pod względem środowiskowym – TUZ cenny przyrodniczo

Pamiętaj

Pamiętaj

Jeżeli Twoje gospodarstwo jest położone na obszarze Natura 2000 i posiadasz wyznaczone trwałe użytki zielone wrażliwe pod względem środowiskowym, obowiązuje Cię zakaz ich przekształcania w inne użytkowanie, w tym zaorywania. Informację o wyznaczonych trwałych użytkach zielonych znajdziesz w karcie informacyjnej dołączonej do spersonalizowanego wniosku o przyznanie płatności na rok 2016 oraz na załączniku graficznym.

W przypadku wyznaczonych trwałych użytków zielonych wrażliwych pod względem środowiskowym (TUZ cennych przyrodniczo), obowiązkowa praktyka w ramach płatności za zazielenienie polega na:

- zakazie przekształcania i zaorywania wyznaczonych TUZ cennych przyrodniczo – zakaz weryfikowany na poziomie gospodarstwa;
- obowiązku ponownego przekształcenia danego obszaru w trwałe użytki zielone w przypadku jego przekształcenia lub zaorania;
- terminowym wypełnieniu obowiązku przywrócenia TUZ cennych przyrodniczo – nie później niż data złożenia wniosku na następnym roku.

Pamiętaj

Pamiętaj

Przekształcenie, w tym zaoranie trwałych użytków zielonych wrażliwych pod względem środowiskowym, skutkować będzie zmniejszeniem powierzchni kwalifikującej się do przyznania płatności za zazielenienie.

W przypadku przekształcenia trwałych użytków zielonych wrażliwych pod względem środowiskowym na obszary pozarolnicze, którego nie można przypisać decyzji rolnika (np. do użytku publicznego i w interesie publicznym, na wniosek władz krajowych) lub gdy rolnik zaprzestaje prowadzenia działalności rolniczej w całym gospodarstwie rolnym, co ostatecznie doprowadziło do przekształcenia TUZ cennych przyrodniczo¹, zakaz przekształcania nie ma zastosowania do takiego rolnika.

Przykład:

Rolnik deklaruje do jednolitej płatności obszarowej powierzchnię 20 ha (użytki rolne), w tym trwałe użytki zielone wrażliwe pod względem środowiskowym (TUZ cenny przyrodniczo) zajmują powierzchnię 2 ha. W gospodarstwie są spełnione praktyki

¹ Rolnik, który całkowicie zaprzestaje prowadzenia działalności rolniczej nie będzie już dłużej podlegał obowiązkowi zazieleniania. W tym przypadku nie będzie się on ubiegać o płatności bezpośrednio i jego grunty nie zostaną przekazane żadnemu innemu rolnikowi.

dywersyfikacji upraw oraz obszary proekologiczne stanowią co najmniej 5% gruntów ornych, ale rolnik zaorał 0,50 ha trwałych użytków zielonych cennych przyrodniczo. W takim przypadku rolnik zobowiązany jest do przywrócenia zaoranego trwałego użytku zielonego, a dodatkowo w danym roku zostanie zmniejszona powierzchnia kwalifikująca się do płatności z tytułu zazielenienia.

Ze względu na zaoranie trwałego użytku zielonego cennego przyrodniczo, powierzchnia kwalifikująca się do zazielenienia zostanie pomniejszona o 0,50 ha, tym samym płatność za zazielenienie zostanie przyznana do 19,50 ha.

Sposób wyliczenia zmniejszenia powierzchni ze względu na zaoranie trwałych użytków zielonych oraz sposób wyliczenia powierzchni kwalifikującej się do płatności za zazielenienie:

Zmniejszenie powierzchni (TUZcenny) = powierzchnia TUZcenny przekształcona (zaorana)

Powierzchnia kwalifikowana = powierzchnia użytków rolnych – zmniejszenie powierzchni (TUZcenny)

W przypadku, gdy w gospodarstwie tego rolnika nie są realizowane praktyki dywersyfikacji upraw lub obszar proekologiczny EFA zajmuje powierzchnie mniejszą niż 5% gruntów ornych, wówczas przy ustalaniu powierzchni kwalifikowanej do płatności za zazielenienie zostaną także uwzględnione zmniejszenia wynikające z dywersyfikacji upraw lub zmniejszenia EFA.

Trwałe użytki zielone

Pamiętaj
Pamiętaj

Jeśli posiadasz trwałe użytki zielone, które nie są oznaczone jako cenne przyrodniczo wówczas obowiązuje Cię zakaz ich przekształcania, ale tylko wtedy, gdy stosunek trwałych użytków zielonych do wszystkich użytków rolnych w danym roku dla całego kraju zmniejszy się o więcej niż 5% do wskaźnika referencyjnego, ustalonego w roku 2015.

Trwałe użytki zielone obejmują grunty rolne, które są od co najmniej pięciu lat wykorzystywane pod uprawę traw lub innych pastewnych roślin zielonych, również wtedy gdy grunty te były w tym okresie orane i obsiewane inną odmianą pastewnej rośliny zielonej niż odmiana uprawiana na nich poprzednio.

Współczynnik referencyjny trwałych użytków zielonych to stosunek:

- ✓ powierzchni trwałych użytków zielonych zadeklarowanych przez rolników w roku 2012 i w roku 2015 (które nie były deklarowane jako trwałe użytki zielone w roku 2012) do
- ✓ do całkowitej powierzchni użytków rolnych zadeklarowanych przez rolników podlegających praktykom zazielenienia w 2015 roku.

W kolejnych latach wskaźnik udziału TUZ w powierzchni użytków rolnych nie może zmniejszyć się o więcej niż 5%, w stosunku do wskaźnika referencyjnego wyznaczonego w roku 2015.

W przypadku zmniejszenia współczynnika o więcej niż 5% każdy rolnik, który przekształcił obszar trwałych użytków zielonych w inne użytkowanie, będzie zobowiązany do ponownego przekształcenia obszaru w trwałe użytki zielone.

Pamiętaj
Pamiętaj

W przypadku, gdy obszar objęty TUZ został przekształcony i później wydzierżawiony lub sprzedany innemu rolnikowi, niezależnie od tego, czy były TUZ lub TUZ cennym przyrodniczo, w przypadku gdy drugi rolnik podlega obowiązkowi w zakresie zazieleniania, będzie musiał przestrzegać obowiązków w zakresie ponownego przekształcenia gruntu w TUZ.

W przypadku, gdy przejmujący rolnik nie podlega obowiązkowi w zakresie zazieleniania, jest rolnikiem prowadzącym produkcję metodami ekologicznymi lub został włączony do systemu dla małych gospodarstw, wówczas nie ma on obowiązku ponownego przekształcenia gruntu w TUZ.

Ma to również zastosowanie w odwrotnym przypadku, gdy działka, która jest objęta TUZ, jest w posiadaniu rolnika prowadzącego produkcję metodami ekologicznymi, lub jest w gospodarstwie rolnika włączonego do systemu dla małych gospodarstw, jest przekształcona przez tego rolnika, a potem przekazana z innym rodzajem wykorzystywania gruntów do innego gospodarstwa podlegającego obowiązkowi zazieleniania. Ten drugi rolnik nie będzie zobowiązany do ponownego przekształcenia gruntów w TUZ, przekształconych przez poprzedniego właściciela, natomiast będzie musiał przestrzegać standardowych przepisów w odniesieniu do innych TUZ potencjalnie obecnych w gospodarstwie.

Płatność za zazielenienie przysługuje do powierzchni użytków rolnych kwalifikujących się do jednolitej płatności obszarowej, tj. do obszaru zatwierdzonego, o ile rolnik przestrzegał wszystkich swoich obowiązków w zakresie zazielenienia.

Przykład:

Jeżeli posiadasz gospodarstwo o łącznej powierzchni kwalifikującej się do jednolitej płatności obszarowej wynoszącej 120 ha, w tym grunty orne zajmują 91 ha, trwałe użytki zielone –25 ha i obszar zalesiony w ramach PROW – 4 ha i spełniasz wszystkie wymagane praktyki zazielenienia, wówczas płatność za zazielenienie przysługuje Ci do powierzchni 120 ha.

Pamiętaj!

Nie przestrzeganie zasad zazieleniania, stwierdzone zarówno w kontroli administracyjnej jak i w kontroli na miejscu, naraża Cię na zmniejszenie kwoty należnych płatności za zazielenienie oraz karę administracyjną.

Do płatności za zazielenienie zostanie zatwierdzona powierzchnia po zastosowaniu zmniejszeń wynikających z niezgodności w zakresie realizacji praktyk zazielenienia.

Załącznik 1. Wykaz roślin uprawianych na gruntach ornych i sposób ich deklarowania we wniosku o przyznanie płatności.

Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy	Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy	Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy	Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy
anyż (biedrzyniec anyż)	Anyż	arbuz (kawon)	Arbuz zwyczajny	arcydziegiel litwor (dziegiel leśny)	Dziegiel	arnika łąkowa	Arnika
aster chiński	Aster	babka lancetowata	Babka	babka płesznik	Babka	batat	Batat
bazylija pospolita	Bazylija	barbula szara	Barbula	ber (włośnica)	Włośnica	bergenia grubolistna	Bergenia
bieluń dziedzierzawa	Bieluń	bieluń indiański	Bieluń	bobik	Wyka jara	bodziszek iberyjski	Bodziszek
bodziszek leśny	Bodziszek	bób	Wyka jara	brokuł włoski	Kapusta warzywna	brukiew	Kapusta rzepak - jary
burak cukrowy	Burak	burak ćwikłowy	Burak	burak liściowy	Burak	burak pastewny	Burak
bylica boże drzewko	Bylica	bylica estragon	Bylica	bylica piołun	Bylica	cebula kartoflanka	Czosnek
cebula perłowa	Czosnek	cebula wielopiętrowa	Czosnek	cebula zwyczajna	Czosnek	chaber bławatek	Chaber
chaber driakiewnik	Chaber	chaber górski	Chaber	chaber nadreński	Chaber	chaber wielogłówkowy	Chaber
ciecierzyca pospolita	Ciecierzycza	cukinia	Dynia zwyczajna	cykoria siewna	Cykoria	cykoria warzywna	Cykoria
cynia wytworna	Cynia	czarnuszka siewna	Czarnuszka	czarnuszka damasceńska	Czarnuszka	czarnuszka orientalna	Czarnuszka
cząber górski	Cząber	cząber ogrodowy	Cząber	czosnek niedźwiedzi	Czosnek	czosnek	Czosnek
dalia zmienna	Dalia	drakiew purpurowa	Drakiew	drapacz lekarski	Drapacz	dynia figolistna	Dynia figolistna
dynia olbrzymia	Dynia olbrzymia	dynia oleista	Dynia zwyczajna	dynia pastewna	Dynia zwyczajna	dynia piżmowa	Dynia piżmowa
dynia zwyczajna	Dynia zwyczajna	dzielzan jesienny	Dzielzan	dziwanna wielokwiatowa	Dziwanna	dziurawiec zwyczajny	Dziurawiec
dzwonek ogrodowy	Dzwonek	endywia eskariola	Cykoria	endywia kędzierzawa	Cykoria	esparceta siewna	Sparceta
eszolcja kalifornijska	Eszolcja	facelia błękitna	Facelia	facelia dzwonkowata	Facelia	fasola wielokwiatowa	Fasola
fasola zwykła karłowa	Fasola	fasola zwykła tyczna	Fasola	festulolium	Trawy na gruntach ornych	fiółek trójbarwny	Fiołek
glistnik jaskółcze ziele	Glistnik	groszek leśny	Groszek	groszek pachnący	Groszek	gomfrena kulista	Gomfrena
gorczyca biała	Gorczyca biała	gorczyca czarna	Gorczyca czarna	gorczyca sarepska	Gorczyca sarepska	goździk brodaty	Goździk
goździk ogrodowy	Goździk	grindelia szorstka	Grindelia	groch siewny	Groch	groch zwyczajny cukrowy	Groch
groch zwyczajny łuskowy	Groch	gryka	Gryka	hyzop lekarski	Hyzop	jarmuż	Kapusta warzywna
jasnota biała	Jasnota	jęczmień jary	Jęczmień jary	jęczmień ozimy	Jęczmień ozimy	jeżówka purpurowa	Jeżówka
jęczyzka pomarańczowa	Jęczyzka	kabaczek	Dynia zwyczajna	kalafior	Kapusta warzywna	kalarepa	Kapusta warzywna
kapusta brukselska	Kapusta warzywna	kapusta chińska	Kapusta właściwa	kapusta głowiasta biała	Kapusta warzywna	kapusta głowiasta czerwona	Kapusta warzywna
kapusta pastewna	Kapusta warzywna	kapusta pekińska	Kapusta właściwa	kapusta włoska	Kapusta warzywna	karczoch zwyczajny	Karczoch
kard hiszpański	Karczoch	katran abisyński	Katran abisyński	kminek zwyczajny	Kminek	kocanki ogrodowe	Nieśmiertelnik
kocanki piaskowe	Kocanki	kolendra siewna	Kolendra	komonica błotna	Komonica	komonica zwyczajna	Komonica
komosa ryżowa, quinoa	Komosa	koniczyna biała	Koniczyna	koniczyna białoróżowa	Koniczyna	koniczyna łąkowa (czerwona)	Koniczyna
koniczyna egipska (aleksandryjska)	Koniczyna	koniczyna krwistoczerwona	Koniczyna	koniczyna perska	Koniczyna	konopie siewne	Konopie

Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy	Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy	Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy	Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy
konwalia majowa	Konwalia	koper ogrodowy	Koper	koper włoski (fenkuł)	Koper	kosmos żółty	Kosmos
kosmos podwójnie pierzasty	Kosmos	kostrzewa czerwona	Trawy na gruntach ornych	kostrzewa łąkowa	Trawy na gruntach ornych	kostrzewa nitkowata	Trawy na gruntach ornych
kostrzewa owcza	Trawy na gruntach ornych	kostrzewa szczecińska	Trawy na gruntach ornych	kostrzewa trzcinowa	Trawy na gruntach ornych	kozieradka pospolita	Kozieradka
kozłek lekarski	Kozłek	kraspedia kulista	Kraspedia	krokosz barwierski	Krokosz	krwawnica pospolita	Krwawnica
krwawnik pospolity	Krwawnik	krwiściąg mniejszy	Krwiściąg	kuklik zwisyły	Kuklik	kukurydza cukrowa	Kukurydza
kukurydza pękająca	Kukurydza	kukurydza woskowata	Kukurydza	kukurydza zwyczajna	Kukurydza	kupkówka pospolita	Trawy na gruntach ornych
lawenda wąskolistna	Lawenda wąskolistna	lebiodka pospolita (oregano)	Lebiodka	len oleisty	Len	len włóknisty	Len
len wielkokwiatowy	Len	lepiężnik różowy	Lepiężnik	lewkonia (lewkonia letnia)	Maciejka	lewkonia dwurożna	Maciejka
łędzian	Groszek	Inianka siewna (Inicznik)	Lnianka siewna	lnica (Inianka) pospolita	Lnica	lonas roczny	Lonas
lubiczyk ogrodowy	Lubiczyk	lobularia nadmorska	Lobularia	lucerna chmielowa (nerkowata)	Lucerna	lucerna mieszańcowa	Lucerna
lucerna sierpowata	Lucerna	lucerna siewna	Lucerna	lukrecja gładka	Lukrecja	lulek czarny	Lulek czarny
łąka przemienna	Trawy na gruntach ornych	łopian większy	Łopian	łubin biały	Łubin	łubin wąskolistny	Łubin
łubin żółty	Łubin	łyszczec wiechowaty	Łyszczec	łyszczec wytorny	Łyszczec	macierzanka piaskowa	Macierzanka
macierzanka zwyczajna	Macierzanka	majeranek ogrodowy	Lebiodka	mak lekarski	Mak	mak wschodni	Mak
mak nagołodygowy	Mak	malwa czarna	Prawoślaz	marchew jadalna	Marchew	marchew pastewna	Marchew
marzanka wonna	Marzanka	marzanna barwierska	Marzanna	melisa lekarska	Melisa	melon	Melon
mieszanka jednoroczna traw	Trawy na gruntach ornych	mieszanka jednoroczna traw z motylkowatymi drobnonasiennymi	Trawy na gruntach ornych	mieszanka wieloletnia traw	Trawy na gruntach ornych	mieszanka wieloletnia traw z motylkowatymi drobnonasiennymi	Trawy na gruntach ornych
miesięcznica roczna	Miesięcznica	mietlica biaława	Trawy na gruntach ornych	mietlica pospolita	Trawy na gruntach ornych	mietlica psia	Trawy na gruntach ornych
mietlica rozlogowa	Trawy na gruntach ornych	mięta długolistna	Mięta	mięta kędzierzawa	Mięta	mięta okrągłolistna	Mięta
mięta pieprzowa	Mięta	mikołajek płaskolistny	Mikołajek	miłek wiosenny	Miłek	miodunka plamista	Miodunka
mniszek lekarski	Mniszek	molucella, dzwonki irlandzkie	Dzwonki	mozga kanaryjska/kanar	Trawy na gruntach ornych	mydlnica lekarska	Mydlnica
niecierpek balsamina	Niecierpek	nagietek lekarski	Nagietek	naparstnica purpurowa	Naparstnica	naparstnica wełnista	Naparstnica
narcyz trąbkowy	Narcyz	nasturcja większa	Nasturcja	nawłóć pospolita	Nawłóć	nostrzyk biały	Nostrzyk
nostrzyk żółty	Nostrzyk	oberżyna (bakłażan)	Oberżyna	ogórecznik lekarski	Ogórecznik	ogórek	Ogórek
ogórek kiwano	Kiwano	oman wielki	Oman	orlik pospolity	Orlik	ostropest plamisty	Ostropest
ostróżeczka ogrodowa	Ostróżeczka	ostrzeń pospolity	Ostrzeń	owies bizantyjski	Owies	owies nagi/ owies nagoziarnisty jary	Owies
owies siewny	Owies	owies szorstki	Owies	pajza	Chwastnica	papryka roczna	Papryka roczna
pasternak zwyczajny	Pasternak	pastwisko przemienne	Trawy na gruntach ornych	patison	Dynia zwyczajna	peluszka	Groch
perko	Rzepik ozimy	pieprzycza siewna (rzeżucha ogrodowa)	Rzeżucha	pietruszka korzeniowa	Pietruszka	pietruszka naciowa	Pietruszka
pięciornik kurze ziele	Pięciornik	pluskwica cuchnąca	Pluskwica	pokrzyk wilcza jagoda	Pokrzyk wilcza jagoda	pokrzywa zwyczajna	Pokrzywa
pomidor	Pomidor	pomidor skórzasty	Pomidor skórzasty	por	Czosnek	poziomka	Poziomka
prawoślaz lekarski	Prawoślaz	proso	Proso	proso węgierskie (mohar)	Włośnica	przelot pospolity	Przelot
przewiercień okrągłolistny	Przewiercień	pszenica orkisz f. ozima	Pszenica ozima	pszenica płaskurka f. ozima	Pszenica ozima	pszenica płaskurka f. jara	Pszenica jara
pszenica samopsza f. jara	Pszenica jara	pszenica twarda f. jara	Pszenica jara	pszenica zwyczajna f. jara	Pszenica jara	pszenica samopsza f. ozima	Pszenica ozima
pszenica twarda f. ozima	Pszenica ozima	pszenica zwyczajna f. ozima	Pszenica ozima	pszenica orkisz f. jara	Pszenica jara	pszenżyto jare	Pszenżyto jare
pszenżyto ozime	Pszenżyto ozime	pszczelnik mołdawski	Pszczelnik	rajgras wyniosły/rajgras francuski	Trawy na gruntach ornych	rakambuł	Czosnek
rdest wężownik	Rdest	rezeda wonna	Rezeda	rezeda żółta	Rezeda	rodzynek brazylijski	Rodzynek
rokambuł	Czosnek	rokietta siewna (ogrodowa)	Rokietta siewna	rozchodnikowiec okazały	Rozchodnik	rozpunka warzywna	Rozpunka
roźniak przerośnięty	Roźniak	różeńiec górski	Różeńiec	rukiew siewna	Rukiew siewna	rukiew wodna	Rukiew wodna
rumian rzymski (szlachetny)	Rumian	rumianek pospolity	Rumianek	ruta zwyczajna	Ruta	rutewka orlikolistna	Rutewka
rutwica lekarska	Rutwica	rutwica wschodnia	Rutwica	rzepa [w tym rzepa jadalna, pastewna]	Kapusta właściwa	rzepa ścierniskowa	Kapusta właściwa
rzepak jary	Kapusta rzepak-jary	rzepak ozimy	Kapusta rzepak-ozimy	rzepik	Rzepik ozimy	rzepik pospolity	Rzepik pospolity
rzodkiew zwyczajna [w tym rzodkiew	Rzodkiew	salsefia	Salsefia	sałata głowiasta masłowa	Sałata	sałata głowiasta krucha	Sałata

Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy	Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy	Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy	Nazwa rośliny uprawianej	Nazwa deklarowanej uprawy
oleista, czarna, rzodkiewka]							
sałata listkowa (rozetowa)	Salata	sałata łodygowa	Salata	sałata rzymska	Salata	seler korzeniowy	Seler
seler naciowy	Seler	seradela uprawna	Seradela	serdecznik pospolity	Serdecznik	siedmiolatka	Czosnek
siekiernica górską	Siekiernica	siwiec żółty	Siwiec	skorzonera	Skorzonera	słonecznik zwyczajny	Słonecznik
słonecznik oleisty	Słonecznik	słonecznik pastewny	Słonecznik	soczewica jadalna	Soczewica	soja	Soja zwyczajna
sorgo techniczne	Sorgo	sorgo zwyczajne	Sorgo	sparceta piaskowa	Sparceta	sparceta	Sparceta
stewia rebaudiana	Stewia	stokłosa bezostna	Trawy na gruntach ornych	stokłosa uniolowata	Trawy na gruntach ornych	stulisz miotłowy	Stulisz
suchlin różowy	Suchlin	suchokwiat roczny	Suchokwiat	szalotka	Czosnek	szałwia lekarska	Szałwia
szałwia lśniącą	Szałwia	szałwia okrągowa	Szałwia	szałwia omączona	Szałwia	szałwia powabna	Szałwia
szanta zwyczajna	Szanta	szarłat wiechowaty	Szarłat	szarłat zwisły	Szarłat	szczęć leśna	Szczęć
szczęć sukiennicza	Szczęć	szczodrak krokoszowy (leuzea)	Szczodrak	szczypiorek	Czosnek	szpinak nowozelandzki	Trętwan
szpinak warzywny (zwyczajny)	Szpinak	ślaz dziki	Ślaz	ślaz maurytański	Ślaz	ślazówka ogrodowa	Ślazówka
ślazówka turyngska	Ślazówka	topinambur	Słonecznik	trawa sudańska	Sorgo	trawy jednoroczne	Trawy na gruntach ornych
trawy wieloletnie na gruntach ornych	Trawy na gruntach ornych	trawy w siewie czystym z przeznaczeniem na nasiona	Trawy na gruntach ornych	trędownik bulwiasty	Trędownik	trojeść krwista	Trojeść
truskawka	Poziomka	trybula leśna	Trybula	tulipan ogrodowy	Tulipan	turówka leśna	Turówka
turówka wonna	Turówka	tymianek pospolity (właściwy)	Macierzanka	tymotka kolankowata	Trawy na gruntach ornych	tymotka łąkowa	Trawy na gruntach ornych
tyśiącznik pospolity	Tyśiącznik	tytoń	Tytoń	ubiorek gorzki	Ubiorek gorzki	ugór	Ugór
werbena pospolita	Werbena	wiechlina błotna	Trawy na gruntach ornych	wiechlina gajowa	Trawy na gruntach ornych	wiechlina łąkowa	Trawy na gruntach ornych
wiechlina zwyczajna	Trawy na gruntach ornych	wierzbownica drobnokwiatowa	Wierzbownica	wierzbówka koprzyca	Wierzbówka koprzyca	wiesiołek dwuletni	Wiesiołek
wiesiołek dziwny	Wiesiołek	wiesiołek lamarka	Wiesiołek	wilczomlecz białobrzegi	Wilczomlecz	wilżyna ciernista	Wilżyna
wrotycz (złocień) maruna	Wrotycz	wyka siewna	Wyka jara	wyka kosmata	Wyka ozima	wyżlin większy	Wyżlin
ziemniak	Ziemniak	zatrwian wrębny	Zatrwian	zatrwian Suworowa	Zatrwian	złocień trójbarwny	Złocień
złocień wieńcowy	Złocień	złocień dalmatyński	Złocień	złociszek oszkydlony	Złociszek	żeń-szeń prawdziwy	Żeń-szeń
żmijowiec zwyczajny	Żmijowiec	życica mieszańcowa/rajgras oldenburski	Trawy na gruntach ornych	życica trwała/rajgras angielski	Trawy na gruntach ornych	życica wielokwiatowa westerwoldzka/rajgras holenderski	Trawy na gruntach ornych
życica wielokwiatowa/rajgras włoski	Trawy na gruntach ornych	żyto jare	Żyto jare	żyto krzyca	Żyto ozime	żyto ozime	Żyto ozime
wyka siewna z gorczycą sarepską	Uprawa mieszana ¹	mieszanka strączkowa	Uprawa mieszana ¹	peluszką ze słonecznikiem	Uprawa mieszana ¹	łubin żółty z owsem	Uprawa mieszana ¹
Jęczmień jary z owsem	Uprawa mieszana	jęczmień jary z grochem	Uprawa mieszana ¹				

¹Obszary na których wysiewa się mieszankę nasion, do celów dywersyfikacji, uznaje się za obszary objęte jedną pojedynczą uprawą, niezależnie od poszczególnych roślin zawartych w mieszance. We wniosku o przyznanie płatności na rok 2016 nie jest błędne zadeklarowanie mieszanki jako - uprawa mieszana.

Załącznik 2. Przykładowa lista gatunków, z których możliwe jest tworzenie mieszanek zaliczanych do obszarów proekologicznych (EFA).

Rośliny uprawne przydatne w uprawie jako międzyplony			
Lp.	Roślina	Czas uprawy	Grupa uprawna
1	pszenica zwyczajna jara	UR	Zbożowe
2	pszenica zwyczajna ozima	UR	Zbożowe
3	pszenżyto jare	UR	Zbożowe
4	pszenżyto ozime	UR	Zbożowe
5	żyto jare	UR	Zbożowe
6	żyto ozime	UR	Zbożowe
7	owies	UR	Zbożowe
8	jęczmień jary	UR	Zbożowe
9	jęczmień ozimy	UR	Zbożowe
10	mieszanka zbożowa	UR	Zbożowe

11	gorczyca biała, czarna, brązowa	UR	Oleiste
12	rzepak jary	UR	Oleiste
13	rzepak ozimy	UR	Oleiste
14	rzepik	UR	Oleiste
15	rzodkiew oleista	UR	Oleiste
16	perko (Brachina)	UR	Pastewne
17	rzepa pastewna	UR	Pastewne
18	słonecznik pastewny	UR	Pastewne
19	facelia błękitna	UR	Miododajne
20	gryka zwyczajna	UR	Pozostałe polowe
21	proso	UR	Pozostałe polowe
22	sorgo	UR	Pozostałe polowe
23	kukurydza	UR	Pozostałe polowe
24	łubin biały	UR	Bobowate grubonasienne
25	łubin wąskolistny	UR	Bobowate grubonasienne
26	łubin żółty	UR	Bobowate grubonasienne
27	groch siewny	UR	Bobowate grubonasienne
28	peluszką	UR	Bobowate grubonasienne
29	bobik	UR	Bobowate grubonasienne
30	seradela uprawna	UR	Bobowate grubonasienne
31	soja zwyczajna	UR	Bobowate grubonasienne
32	esparceta siewna	UW	Bobowate drobnonasienne
33	komonica zwyczajna	UW	Bobowate drobnonasienne
34	komonica błotna	UW	Bobowate drobnonasienne
35	koniczyna biała	UW	Bobowate drobnonasienne
36	koniczyna białoróżowa	UW	Bobowate drobnonasienne
37	koniczyna czerwona	UW	Bobowate drobnonasienne
38	koniczyna egipska (aleksandryjska)	UW	Bobowate drobnonasienne
39	koniczyna krwistoczerwona	UR	Bobowate drobnonasienne
40	koniczyna perska	UR	Bobowate drobnonasienne
41	lucerna chmielowa (nerkowata)	UW	Bobowate drobnonasienne
42	lucerna mieszańcowa	UW	Bobowate drobnonasienne
43	lucerna sierpowata	UW	Bobowate drobnonasienne
44	lucerna siewna	UW	Bobowate drobnonasienne
45	nostrzyk biały	UR	Bobowate drobnonasienne
46	przełot pospolity	UW	Bobowate drobnonasienne
47	mieszanka traw (mieszanki jedno - i wielogatunkowe)	UR	Pastewne

UR – uprawa roczna, UW – uprawa wieloletnia, UD – uprawa dwuletnia

Załącznik 3. Przykładowe gatunki roślin kwalifikujące się do kategorii „trawy lub inne pastewne rośliny zielne”.

Przykładowe gatunki roślin

✓ koniczyna biała	✓ kostrzewa szczeciniasta
✓ koniczyna białoróżowa	✓ kostrzewa trzcinowa
✓ koniczyna czerwona	✓ kupkówka pospolita
✓ koniczyna egipska	✓ mietlica biaława
✓ koniczyna krwistoczerwona	✓ mietlica pospolita
✓ koniczyna perska	✓ mietlica psia
✓ lucerna chmielowa	✓ mietlica rozłogowa
✓ lucerna mieszańcowa	✓ mozga kanaryjska/kanar
✓ lucerna sierpowata	✓ rajgras wyniosły/rajgras francuski
✓ lucerna siewna	✓ stokłosa bezostna
✓ łąka przemienna	✓ stokłosa uniolowata
✓ mieszanka jednoroczna traw	✓ tymotka kolankowata
✓ mieszanka jednoroczna traw z motylkowatymi	✓ tymotka łąkowa

<p>drobnonasiennymi</p> <ul style="list-style-type: none">✓ mieszanka wieloletnia traw✓ mieszanka wieloletnia traw z motylkowatymi <p>drobnonasiennymi</p> <ul style="list-style-type: none">✓ pastwisko przemienne✓ festulolium✓ kostrzewa czerwona✓ kostrzewa łąkowa✓ kostrzewa nitkowata✓ kostrzewa owcza	<ul style="list-style-type: none">✓ wiechlina błotna✓ wiechlina gajowa✓ wiechlina łąkowa✓ wiechlina zwyczajna✓ życica mieszańcowa/rajgras oldenburski✓ życica trwała/rajgras angielski✓ życica wielokwiatowa westerwoldzka/rajgras holenderski✓ życica wielokwiatowa/rajgras włoski
--	--

Ważne daty w roku 2017

Lipiec

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Początkowy termin siewu poplonów ścierniskowych.

Końcowy termin siewu poplonów ozimych.

Sierpień

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
	1	2	2	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Końcowy termin siewu poplonów ścierniskowych.

Wrzesień

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Październik

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Listopad

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Grudzień

Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb	Nd
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

1 grudnia br. ARiMR rozpoczyna wypłatę płatności bezpośrednich za rok 2016. Końcowy termin realizacji płatności przypada na dzień 30 czerwca 2018 roku.

Końcowy termin utrzymania na gruncie międzyplonów ścierniskowych. Końcowy termin utrzymania na gruncie międzyplonów ścierniskowych - 15.02.2018 r.

Oddziały Regionalne Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Dolnośląski Oddział Regionalny

ul. Giełdowa 8
52-438 Wrocław
Tel. 71 369 74 00

Kujawsko-Pomorski Oddział Regionalny

ul. Dąbrowskiego 4
87-100 Toruń
Tel. 56 619 83 00

Lubelski Oddział Regionalny

Elizówka 65 A
21-003 Ciecierzyn
Tel. 81 756 88 10

Lubuski Oddział Regionalny

al. Zjednoczenia 104
65-120 Zielona Góra
Tel. 68 329 27 00

Łódzki Oddział Regionalny

al. Piłsudskiego 84
92-202 Łódź
Tel. 41 675 67 00

Małopolski Oddział Regionalny

ul. Lubicz 25
31-503 Kraków
Tel. 12 629 80 10

Mazowiecki Oddział Regionalny

al. Jana Pawła II 70
00-175 Warszawa
Tel. 22 536 57 05

Opolski Oddział Regionalny

ul. Wrocławska 170 G
45-836 Opole
Tel. 77 401 84 00

Podkarpacki Oddział Regionalny

al. Rejtana 36
35-310 Rzeszów
Tel. 17 875 60 00

Podlaski Oddział Regionalny

ul. Nowa 2
18-400 Łomża
Tel. 86 215 63 11

Pomorski Oddział Regionalny

ul. Kołłątaja 1
31-332 Gdynia
Tel. 58 668 60 00

Śląski Oddział Regionalny

ul. Sobieskiego 7
42-200 Częstochowa
Tel. 34 378 28 00

Świętokrzyski Oddział Regionalny

ul. Warszawska 430
25-414 Kielce
Tel. 41 349 09 00

Warmińsko-Mazurski Oddział Regionalny

ul. Św. Wojciecha 2
10-038 Olsztyn
Tel. 89 521 09 20

Wielkopolski Oddział Regionalny

ul. Strzeszyńska 36
60-479 Poznań
Tel. 61 845 38 33

Zachodniopomorski Oddział Regionalny

ul. Szafera 10
71-245 Szczecin
Tel. 91 469 84 00

Uwaga: Niniejsza publikacja ma charakter wyłącznie informacyjny i nie zastępuje przepisów prawa. Jej treść nie może być podstawą do jakichkolwiek roszczeń prawnych. Po opublikowaniu broszury stan prawny może ulec zmianie w wyniku ustanowienia przepisów prawa krajowego. Aktualne informacje są dostępne na stronie internetowej Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.